Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабрийн 21-һэ гарана | № 174 (13980) | 1975 оной июлиин 26, суббото | Сэн 2 мүнгэн.

ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭЕЭ ХУРДАДХАЯ!

△ 26.198 гектарай ногоон сабшагдаа. △ Тэрэнэй 9283 гектарынь хуряагдажа, 68.479 центнер үбһэн бэлэдхэгдээ. △ 63.041 центнер сенаж, 51.310 центнер ногоон силостэ дарагдаа. △ 14.437 центнер ногооной гурил гаргагдаа. △ 34.569 центнер набшаһа намаа суглуулагдаа.

1975 оной июлиин 21-нэй мэдээгээр республикын аймагууд бүхыдөө тооной **үбһэндөө оробо.** Энэ талаар Кабанскын, Прибайкалиин, Улаан-Үдын, Захааминай, Баунтын аймагуудай ажахынууд түрүүлжэ ябана. Эдэнэр бүхы сабшалангайнгаа 22—13 процентые сабшаад, тэрэнэйнгээ хахадыень хуряажа абаад байна. Үбһэ хуряалга, илангаяа Прибайкалиин, Кабанскын аймагуудта урагшатайгаар ябуулагдана. Жэшээнь, Прибайкалиин аймагай ажахынууд бүхы сабшалангайнгаа 22 процентыень хуряагаад, 9682 центнер үбһэ һурилэнхэй. Энэнь нёдондонойхидо орболхоёр дахин ехэ болоно. Кабанскын аймагай совхозууд 3312 гектар сабшалангай ногоо унагаажа, 18.363 центнер үбһэ һурилөөд байна. Энэ аймагай ажахынууд мүн 51 мянган центнер ногоо силостэ дараа, 2645 центнер ногооной гурил гарганхай. Эндэ «Шергинский» совхоз түрүүлжэ ябана. Эдэнэр үбһэеэ хуряана, силос дарана, ногооной гурил гаргана.

Тиигэбэшье, Зэдын, Яруунын, Хэжэнгын, Сэлэнгын, Хяагтын, Хориин, Түнхэнэй аймагууд гээгдэжэ, һаял үбһэндөө орожо байнхай. Яруунын, Хэжэнгын аймагуудай ажахынууд нэгэшье центнер үбһэ һурилөөгүй байһаар. Эдэ аймагуудай гэдэргэ татаһанай уршагһаа республикамнай бүхы сабшалангайнгаа арайхан 7 процентые сабшаад, тэрэнэйнгээ гурбанай нэгэ хубиниень һурилэнхэй. Бүхы дээрээ 68.479 центнер үбһэн сомогдоо гэхэ гү, али энэнь нёдондонойхиһоо 6576 центнерээр доогуур болоно.

Энэ жэлдэ хаа хаанагүй хура бороотой байжа, үбһэ ногооной гараса нёдондонойхиһоо муу бэшэ. Тиимэһээ үбһэ хуряалгадаа хамаг хүсэеэ табижа, тэрэниие хурдадхаха шухала.

Ногооое **сенаж** болгон дарахада, ашаг үрэ ехэтэй гэжэ ойлгоһон ажахынууд энээниие үргэнөөр ябуулжа байна. Бэшүүрэй, Улаан-Үдын, Захааминай аймагуудта энэ хүдэлмэри эмхитэй. Жэшээнь, Бэшүүрэй аймагай колхоз, совхозууд 20 мянга гаран центнер сенаж даранхай.

Теэд энэ шэмэтэ тэжээл бэлэдхэхэ хэрэг олонхи аймагуудта тоогдоногүй. Баргажанай, Зэдын, Яруунын, Хурамхаанай, Хяагтын, Прибайкалиин, Түнхэнэй, Хоринин аймагуудта мүнөө хүрэтэр нэгэшье центнер сенаж дарагдаагүй байһаар. Мүн Сэлэнгын аймагта энэ хүдэлмэри аали нобшоор ябуулагдаа. Эндэ оройдоо 200 центнер сенаж дарагдаа нэрэтэй.

Силос гансахан Кабанскын аймагта дарагдана. Эндэ мүнөө 51.310 центнер ногоо (гол түлэб олон жэлэй ногооной ургаса) силос болгогдоо. Эгээн ехэ силос Кабанскын совхоз (22 мянган центнер), Байгалай совхоз (12800 центнер) даранхай.

Энэ жэлдэ **ногооной гурил** гаргаха хүдэлмэри муу бэшээр захалаа. Мүнөө үедэ 14.437 центнер ногооной гурил бэлдэгдээ гэхэ гү, али нёдондоной энэ үеынхиһөө 1,5 дахин ехэ.

Эгээн ехэ ногооной гурил Кабанскын (2645 центнер), Бэшүүрэй (2620 ц.), Мухар-Шэбэрэй (2000 ц.), Түнхэнэй (1850 ц.) аймагуудта гаргагдаа. Жэшээнь, Кабанскын совхоз нёдондоной энэ үедэ 880 центнер иимэ тэжээл бэлэдхэһэн байбал, мүнөө тэрэнээ 1301 центнертэ хүргэнхэй.

Зүгөөр Хориин, Хяагтын аймагуудай ажахынууд энэ талаар бии байгаа арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэнэгүй. Хяагтын аймагай ажахынууд нёдондоной энэ үедэ 820 центнер ногооной гурил гаргаһан байбал, мүнөө жэлдэ тэрэнээ эхилээдүй байһаар.

Энэ тон гэмшэлтэй. Үбһэ ногооной шэмэ ехэтэй байхада ногооной гурил гаргаха хүдэлмэриие һайнаар эмхидхэхэ хэрэгтэй. АВМ-04 агрегадуудые түхэрезн сүүдхэ соо хүдэлгэхэ эрилтэ табигдана.

Набшаһа намаа ногоохоноор хатаажа абахада үбһэ тэжээлдэ ехэ нэмэри болодог, хабартаа хурьгадта витамин элбэгтэй тэжээл. Энээниие хараада абажа, байгша ондо республикымнай ажахынууд нёдондонойхиһоо 1,5 дахин ехэ набшаһата тэжээл бэлэдхээ. Захааминай, Түнхэнэй, Хориин, Бэшүүрэй аймагууд энэ талаар шалгарба. Жэшээнь, Захааминай аймагай ажахынууд хамтадаа 8368 центнер набшаһа намаа хатаажа абаа. Энэнь нёдондонойхиһоо 1,4 дахин ехэ. Тиин хони малаар олон Зэдын аймагай ажахынууд энээндэ анхарал табингүй байжа, нэгэшье центнер иимэ тэжээл бэлэдхээгүй.

Тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэридэ бүхы хүсэеэ табижа, тэрэниие таряа хуряалгын эхилтэр дүүргэхэ бүхы хэмжээн абтаха ушартай.

ҺҮ ЕХЭЭР ҺААХЫЕ ОРОЛДОЁ

...най тунга ногоон дээрэ үнеэдэй һү шэмэ дээшэлүүлхэ ... боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэжэ, гүрэндэ һү ху...ааха табан жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэхэ мүрысөөн ...убликын колхоз, совхозуудта үргэнөөр дэлгэрэнхэй. ...мүрысөөндэ эхи табиһан Яруунын совхозой һаалишад, ...шад урда жэлэйхиһээ һү һааляа нилээд дээшэлүүлээ. ...ь һарада бүхы совхозоороо үнеэн бүриһөө 246 кило...м, харин эндэхи Г. Мухархановай хүтэлбэрилдэг фер...—328 килограмм һү һааһан байна. Совхозой малшад ...ан уялгаа бэелүүлхын тула үнеэдээ үдэр һүни... ...балшээжэ, таряа талханай зүйл нэмэжэ үгэлсэнэ.

...орнин аймагай Дээдэ-Тайлсын совхоздо һаалиин мал ...ахын тула һайжаруулагдамал бэлшээри зүбөөр хэрэг...энэ. Бэлшээринь уһалагдана, үтэгжүүлэгдэнэ. Гадна ...озой гурбадахи отделениин үнеэдтэ үдэшэниинь саб...аһан ногоон үгтэнэ. Эдэ бүгэдын ашаар үнеэдэй һү ...з дээшэлнэ, гүрэндэ һү тушааха түсэбөө үлүүлэн дүүр...э.

...һү һаали дээшэлүүлхэ талаар эмхидхэлэй, ойлгуулам...ы хүдэлмэри Мухар-Шэбэрэй аймагай ажахынуудаар ...шеер ябуулагдана. Хаа хаанагүй хахад жэлэй дүнгүүд ...эн хэлсэгдэжэ, гүрэндэ һү худалдаха табан жэлэй ту...дүүргэхэ, үлүүлхэ тодорхой хэмжээнүүд хараалагдаа. ...ин «Знамя Ленина» колхозой һаалишад, малшад ту...ын амжалта туйлаа. Эдэнэр гүрэндэ һү худалдаха та...жэлэйнгээ түсэбтэ даабари июлиин 7-до дүүргээд, ...эй эсэс хүрэтэр түсэбһөө гадуур 5 мянган центнер һү ...аха уялга абанхай. Мүн «Искра», «Родина», Лени...эрэмжэтэ колхозууд нёдондоной энэ үеынхиһөө 40 ...н процент ехэ һү бэлэдхэлэй пунктда орууланхай. Тин...шье Суулгын болон «Авангард» совхозууд аймагаа ...ргэ татаһан зандаа. Эдэнэр гүрэндэ һү худалдаха та...жэлэй түсэб урда жэлнүүдтэ мууса дүүргэһэншье ...энэ жэлдэ һү һаалияа ехэдхэхэ таатай хэмжээ абаа...байшоо. Мүнөө үедэ һаалиин үнеэдтэ ногоо сабшажа ...эхэ аргатай байбашье, тэрэнээ хэрэглэнэгүй. Үнгэржэ ...эдээ, эдэ хоёр ажахы нёдондоной энэ үеынхиһөө һү ...ар тушаагаад байна.

...еэдэй һү шэмэ урда жэлэйхиһээ ехээр нэмээжэ бай... ...мэдээсэлнүүд Сэлэнгын аймагай «Эрдэм» колхозой ...энэй, Загарайн аймагай «Гигант» колхозой О. Т. Афа...евай хүтэлбэрилдэг фермэнүүдһээ абтаба. Эдэ фермэ...тэ һаалишад, малшадай ажал һайнаар эмхидхэгдэнэ, ...алис мүрысөөнэй дүн арбан хоног бүхэндэ согсологдо... ...түрүүшүүл урмашуулагдана. Арбан үдэр бүри шал...ын һаам үнгэргэгдэжэ удаадахи арбан хоногто һү ...а даабари һаалишан бүхэндэ хүргэгдэнэ. Ингэжэ то...тойгоор хүтэлбэрилхэдэ, ажалайнь дүнгүүд элитэ дээ...э ха юм.

...эд һү һаали ехэдхэхэ, гүрэндэ худалдаха түсэбтэ ...ааряа дүүргэхэ талаар дутагдалнууд, хэрэглэгдээгүй ...а боломжонууд али олон үзэгдэнэ. Зунай эхни һарада ...үрэй аймагай олонхи ажахынууд нёдондоной энэ ...ынхиһөө бага һү һааһан байна. Илангаяа Бэшүүрэй, ...н.Булагай. Хёлгын совхозууд һү һаали дээшэлүүлхэ ...а боломжонуудаа хэрэглэнэгүй. Хёлгын совхозой һаа...д, малшадай дунда социалис мүрысөөн мууса эмхид...энхэй. Зунай һаранuудта хэды шэнээн һү һааха бай... ...а эндэхи һаалишад һая болотор тодорхойлоогүй бай... Совхозой 2-дохи фермэдэ ариг сэбэр муугаар сахиг..., үнеэдэй хүхэ дэлэн угаагдангүйгөөр һаагдана, һү хэ...а шһартанууд һайса сэбэрлэгдэнэгүй. Тиимэһээ энэ ...эһээ ороһон һүн шанар муутай, гашалангир ехэтэй ...а юм. Фермын газаагуур муухай, шабар шабха.

...ун иимэрхүү байдал Зэдын, Хэжэнгын, Хориин айма...дай олонхи фермэнүүдтэ үзэгдэнэ. Эдэ аймагуудай кол..., совхозууд июнь һарада нёдондонойхиһоо нилээд бага ...ажа, гүрэндэ һү худалдаха табан жэлэй түсэб бэе...хэ талаар бэрхэшээлтэй байдалда оронхой.

...июль, август һаранuудта үнеэдһээ һү ехээр һаажа аба... ...арга боломжонууд хаа хаанагүй бии. Имагтал энэ ...эмэрине оролдосотойгоор эмхидхэхэ, һаалиин малые ...бэлшээреэр, нэмэлтэ тэжээлээр хангаха шухала.

...түрүүшүүлһээ жэшээ абажа, үнеэдые үдэр һүнигүй бэл...ын хажуугаар таряа талханай зүйл, һая сабшагдаһан ...о нэмэжэ үгэлсэхэ шухала байна. Мүнөө үедэ сенаж, ... ногоон сабшагдажа захаланхай. Тиимэһээ һаа... фермэнүүдтэ хэршэгдэһэн ногоо хэрэгтэй соонь ... үгэхэ арга бии.

...Хоёрдохёор, зундаа ехэ һү һааха гээшэ фермын хүдэл...эрилэгшэдэй, һаалишадай хүсэлэл оролдолгоһоо гол тү...шудадыдагынь элитэ. Тиимэһээ ажахын хүтэлбэрилэг... һаалишад, малшадые үдэр бүриингөө анхарал, хинал... алдангүй байжа, тэдэнэртэ һү ехээр һааха арга олго... ушартай. Арбан хоног, һара бүхэндэ һаалишадай, фер...дэй коллективүүдэй социалис мүрысөөнэй дүн гарга..., түрүүшүүлые урмашуулха, тэдэнэрэй дүй дүршэлые ...дын шадабари болгохо талаар бүхы юумэн хэгдэхэ ...эй. Илангаяа шэнэ туталлаһан үнеэдые, гунжадые ...р эдеэлүүлэн һааха, залуу һаалишадта бодото туһа... үзүүлхэ эрилтэ табигдана.

...Аймагуудай партийна, советскэ, хүдөө ажахын орга..., колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, тэндэхи пар... комитедүүд, зооветеринарна мэргэжэлтэд һаалиин ...тэ, фермэ бүхэнэй арга боломжонуудые элишэлжэ, ...ээ бодото дээрэнь хэрэглэхэдэнь туһалха уялгатай. ...үхэд һаалишад, мал адуулагшад! Зунай тунга ногоон ...рэ һү ехээр һаажа, гүрэндөө худалдаха табан жэлэй ...эб үлүүлхэ хэрэгтэ бүхы хүсэеэ, мэргэжэл шадабаряа ...үүлэе.

НОГООНОЙ ГУРИЛ БЭЛДЭГДЭНЭ

«Дружба» колхозой гурбадахи отделениин полевой стан дээрэ эдэ үдэрнүүдтэ ехэл хүлгөөтэй. Хоорбо дүүрэн халаахай тээһэн тэргэтэй тракторнууд ногоокой гурил гаргадаг агрегадай дэргэдэ ашаагаа буулгаад лэ бусана. Түрүүшээр нилээд ехэ халаахай сабшажа зөөһэнэй удаа АВМ-0,4 агрегадаа хүдэлгэжэ эхилбэ. Мүнөө эндэ витаминтай ногооной 200 шахуу центнер гурил бэлэдхэгдээд байна. Түс агрегадые дүршэлтэй механизатор М. Белобородов хүтэлбэрилнэ. Ниитынгээ малда шадаал һаа элбэг тэжээл бэлэдхэхын тулада АВМ-эй түхеэрэлгэнүүд һайса заһабарилагдаһан байха юм. Мүн эндэ хүдэлхэ хүнүүд эртээнһээ томилогдожо, шухала техникэнь даалгагдаа һэн.

Түс агрегат ногооной 3100 центнер гурил бэлдэхэ зорилготой. Ингэжэ ниитынгээ адууһа малда бардам хүрэхэ тэжээл хуряахын түлөө бии хүсэеэ элсүүлэн ажалланад.

Д. ДУГАРОВ,
манай корр.

Яруунын аймаг.

ОЛЗОНОЙ ҮБҺЭШЭД УРАГШАТАЙ

Хүхэ торгон ногоон һэбшээндэ долгилжо, хангалтажа һайнаар анхилна. Үнгэ бүриин сэсэгээр миралзаһан. Олзоной сабшалан дээрэ халуун хүдэлмэриин охин замханагүй.

Эндэ «Заветы Ильича» совхозой лугомелиоративна отрядай хүдэлмэрилэгшэд үбһэ хуряажа байнхай. Хажуугаараа баал болгон тармадаг машинаар ажаллажа байһан механизатор Н. Ф. Кокоринтой уулзабабди. Тэрэнэй хойноһоо звеное даагша В. Х. Кокорин МТЗ-50 тракторaар ябажа, баалыень үрэбхиһэндэл абажа, хойноо тэбхэр тюк үбһэ унагаажа үнгэрнэ.

Үшөө саананань хоёр трактор һүндэлэлдэнэ. Эдэмнай Г. П. Кокорин, В. Жарков гэгшэд ногоо сабшажа ябана хэбэртэй. Эдэнэр жолоошодоор хүдэлжэ байһанаа мүнөө үбһэндэ оронхой.

— Гектарай 16 центнер үбһэн абтана, — гэжэ звеное даагша В. Х. Кокорин мэдүүлбэ.

Түс звеногой коллектив 200 гектарай ногоо хуряажа, тюк болгохо даабаритай. Мүнөө эдэнэр 50 гаран гектарай ногоо суглуулаа.

— Звенодомнай ажалша бэрхэ хүнүүд сугларанхай.— гэжэ Василий Харламович хөөрэнэ.

Нёдондо В. Х. Кокориной звено үбһэеэ 20 үдэртэ хуряажа дүүргээд, совхоз дотороо эрхимлэжэ гараһан юм. Мүнөө жэлдэшье эдэнэр түрүү һууриа алдахаар бэшэ.

И. КАБАНОВА.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. В. Жарковой агрегат сабшалан дээрэ. 2. Ногоон баал болгогдоно. 3. Үбһэн тюк болгогдон ябталагдана.

З. ВЕСНИНАГАЙ фотонууд.

Улаан-Үдын аймаг.

„САЛЮТ-4“— ХОЁР ҺАРА СОО ЗАМБУУЛИН ДАЙДАДА

НИИДЭЛГЭ ЗАЛАН ХҮТЭЛХЭ ТҮБ. (ТАСС). «Салют-4» гэжэ замбуулин научна станциин хоёрдохи экипаж — Петр Климук, Виталий Севастьянов замбуулин дайдада хоёр һара соо хүдэлжэ байна. Хүдэлмэриинь ээлжээтэ үдэр июлиин 24-дэ Москвагай сагаар 11 часта эхилбэ. Амяараа ниидэлгэдэ станциие бэлдэхэ хэрэгээ космонавтнууд үргэлжэлүүлээ.

Урда үдэрынь космонавтнууд ниидэлгын научна программа бэелүүлгэеэ дүүргэбэ. Нэгэдхэгдэһэн аппаратурын туһаламжаар эрдэм наукын ба арадай ажахын аша туһада Газарай нюрууе, атмосфэрые шэнжэлбэ. Поволжиин, Казахстанай, Дунда Азиин районууд дээгүүр фото-буулгабари хэгдэһэн байна.

П. И. Климук, В. И. Севастьянов гэгшэдэй бэенүүд һайн.

«Салют-4» гэжэ станциин түхеэрэлгэнүүд гэмгүй һайнаар хүдэлнэ.

Америкын Холбоото Штадуудай Президент г-н Джеральд Форддо

ВАШИНГТОН, САГААН БАЙШАН

Хүндэтэ господин Президент,

«Союз» гэжэ совет, «Аполлон» гэжэ американ замбуулинай онгосонуудай түүхэдэ түрүүшын хамтаараа ниидэлгын амжалтатайгаар дүүрэһэнтэйнь дашарамдуулан, совет арадай үмэнэһөө, өөрэһөө үнэн зүрхэнэй халуун амаршалга Танда, Америкын Холбоото Штадуудай арад зондо хүргэнэб. Эрэлхэг американ космонавтнууд Томас Стаффордда, Вэнс Брандда, Дональд Слейтондэ, «Союз—Аполлон» гэжэ программа бэлдэжэ бэелүүлгэдэ хабаадаһан американ эрдэмтэдтэ, конструкторнуудта, мэргэжэлтэдтэ, хүдэлмэришэдтэ бидэнэй һайн һайхан амаршалга, хүсэлэнгүүдые дамжуулхыетнай Таниие гуйнаб.

«Союз», «Аполлон» гэжэ замбуулинай онгосонуудай ниидэлгын, Газар шадарай замда эдэниие залгалдуулан холболдуулһанай, экипажнуудай нэгэ нэгэндээ айлшалан ороһоной ашаар замбуулин дайдада хүнэй ниидэлгын аюулгүйе сахиха зорилготойгоор онгосонуудай түхеэрэлгэнүүдэй таараха байһые шалгаһан, мүн ондо ондоо оронуудай түлөөлэгшэдэй замбуулин дайдада хамтаараа хүдэлхэ аргатайе харуулһан байха юм. Хамтын ниидэлгэ замбуулинай дайдые шэнжэлжэ, амгалан байдалда ашаглалгада СССР-эй ба США-гай хоорондохи харилсаанай шухала шата боложо, энэ талаар совет-американ саашанхи хүдэлмэридэ үндэһэ һуури табиба.

Совет, американ экипажнуудай ниидэлгын орёо программые жэншэдгүй һайнаар бэелүүлһэнэй, ниидэлгэдэ бэлдэжэ, тэрэниие бэелүүлхэ хэрэгэй бүхы шатануудта манай оронуудай эрдэмтэдэй, мэргэжэлтэдэй бата харилсаа холбоотойгоор ажаллаһанай ашаар энэ элитэ ехэ туршалга амжалтатайгаар дүүрэә. Үнгэргэгдэһэн туршалга бүхы хүн түрэлтэнэй аша туһада замбуулин дайдые саашадань шэнжэлхын тула шэнэ зам нээһэн эрдэм, техникын ехэ туйлалта болоно.

Амгалан гуримаар зэргэ оршохо гол ёһонуудай үндэһэ һуури дээрэ совет-американ харилсаае һайжаруулгын, уласхоорондын шахардуу байдалай һуларалгын һүлдэ болоһон «Союз», «Аполлон» гэжэ онгосонуудай ниидэлгэ түүхэтэ удха шанартай юм. Гэхэтэй хамта, хоёр ороной арадуудай аша туһада, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахын аша туһада СССР-эй ба США-гай хоорондын али алиндань ашатай туһатай харилсаа саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ бодото туһа хүргэхэ байна.

Л. БРЕЖНЕВ.

БҮХЫ ХҮН ТҮРЭЛТЭНЭЙ АША ТУҺАДА

„Союз—Апполон“ гэжэ программын совет хубиин дүүрэһэндэ зорюулагдаһан пресс-конференци

Замбуулинай дайдые шэнжэлжэ, амгалан байдалда хэрэглэхэ талаар совет эрдэм, техникын оруулһан хубита айхабтар ехэ юм. «Союз—Аполлон» гэжэ совет-американ хамтын элитэ ехэ туршалга энээниие үшөө дахин баталба. ЭПАС гэжэ программын совет хубиин амжалтатайгаар дүүрэһэндэ зорюулагдаһан пресс-конференци июлиин 24-дэ Москвада үнгэргэгдөө.

«Союз-19» гэжэ онгосын экипажтай — А. А. Леоновтой, В. Н. Кубасовтай, совет эрдэмтэдтэй, конструкторнуудтай уулзахаяа совет ба гадаадын хэблэлэй, киногой, радио ба телевидениин олон тоото түлөөлэгшэд «Союз—Аполлон» гэжэ замбуулинай программые дэлгэрэнгыгээр бэшэхэ уласхоорондын пресс-центртэ сугларһан байна. НАСА-гай директорэй хубиин түлөөлэгшэ В. Шапли эндэ байлсаа.

СССР-эй Наукануудай академиин президентын уялгые дүүргэгшэ, академик **В. А. Котельниковтэ** үгэ үгтэнэ.

Даабаряа амжалтатай һайнаар дүүргээд, түрэл Газартаа бусажа ерэһээрнь тэрэ СССР-эй Наукануудай академиин үмэнэһөө, бүхы совет эрдэмтэдэй зүгһөө Алексей Архипович Леоновые, Валерий Николаевич Кубасовые үнэн зүрхэнһөө амаршалба.

«Союз», «Аполлон» гэжэ онгосонуудай хамтын ниидэлгын амжалтатайгаар дүүргэлгые, ЭПАС гэжэ проектээр «Союз-19» гэжэ онгосын гансаараа ниидэлгые сэдьхэлээ ханан угтабабди гэжэ академик хэлээ. Хэдэхэн сагай үнгэрхэдэ, «Аполлон» гэжэ онгосын ниидэлгэеэ амжалтатайгаар дүүргээд, бууха байһандань этигэнэбди. Тэрэнэй экипажда үнэн зүрхэнһөө халуун амаршалга хүргэнэбди.

Хоёр онгосын залгалдан холболдожо, космонавтнуудай нэгэ нэгэндээ айлшалан оролго, совет, американ эрдэмтэдэй, **конструкторнуудай** харилсан ажаллалгын амжалтатай һайн байһые элирхэйлбэ. «Союз-19» гэжэ онгосын гансаараа ниидэхэ үедэ бэелүүлэгдэхээр хараалагдаһан шэнжэлгэнүүд хэгдээ, хамтын туршалганууд дүүргэгдээ.

Энэ хамтын ниидэлгын үедэ совет, американ талын олоһон дүй дүршэл уласхоорондын замбуулинай ниидэлгэнүүдые саашадань хүгжөөхэ, замбуулин дайдада хамтын шэнжэлгэ, туршалгануудые хэхэ хэрэгтэ туһа хүргэхэ байна.

Энэ ниидэлгэ бүхы хүн түрэлтэнэй аша туһада замбуулин дайда шэнжэлжэ, хэрэглэхэ хэрэгтэ айхабтар ехэ туһа хүргэхэ байһаниинь дамжаггүй гэжэ академик түгэсхэлдөө хэлээ. Совет, американ замбуулинай онгосонуудай хамтын ниидэлгэ манай хоёр ороной, арадуудай хоорондохи харилсаае һайжаруулжа, уласхоорондын байдал саашадань гуримшуулха, али алиндань ашатай туһатай холбоо хүгжөөхэ хэрэгтэ сэгнэшэгүй нүлөө үзүүлхэ байна. Энэ ушар һайн һайхан һанаатай бүхы хүнүүдэй, бүхы арадуудай аша туһада харюусаха юм.

Удаань «Союз—Аполлон» гэжэ проектын совет талын директор профессор **К. Д. Бушуев** үгэ хэлэбэ.

«Союз», «Аполлон» гэжэ совет, американ онгосонуудай замбуулин дайдада уулзалга болобо. Теэд энээнэй ёһотойл удха шанарые тэндэ бэшэ, харин газар дээрэ хараха ёһотой гэжэ тэрэ хэлээ. «Союз—Аполлон» гэжэ совет-американ хамтын туршалга хадаа замбуулин дайдада шэнжэлгэдэ шэнэ үе нээһэн, совет-американ харилсаае, мүн уласхоорондын байдалые һайжаруулха хэрэгтэ шухала туһа хүргэһэн түүхэтэ ушар болоно гэжэ дэлхэйн олониитэ, элдэб оронуудай политическэ элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшад тоолоно.

Хамтын ниидэлгын программа, тэрэнэй гол зорилгонууд бүрин дүүргэгдээ гээд бата найдамтайгаар хэлэжэ болоно гэжэ К. Д. Бушуев үргэлжэлүүлбэ. «Союзай», «Аполлоной» экипажнууд, Ниидэлгэ залан хүтэлхэ СССР-эй, США-гай түбүүдэй хүдэлмэрилэгшэд, совет ба американ инженернүүд, эрдэмтэд, технигүүд, хүдэлмэришэд урдань табигдаһан зорилгонуудые һайнаар дүүргэв.

Совет космонавтнууд, американ астронавтнууд — Алексей Леонов, Валерий Кубасов, Томас Стаффорд, Вэнс Бранд, Дональд Слейтон гэгшэдэй эрхим һайн хүдэлмэри тэмдэглэхые хүсэнэб гэжэ К. Д. Бушуев саашадаа хэлэбэ. Эдэнэй эрэлхэг зоригоор, мэргэжэл шадабаряар омогорхожо, ехэ баяр баясхалан хүргэнэбди.

Космонавтнуудые бэлдэхэ хүдэлмэриин хүтэлбэрилэгшэ авиациин генерал-лейтенант **В. А. Шаталовта** үгэ үгтэнэ.

«Союз-19» гэжэ онгосын гансаараа ниидэлгын ба хамтаараа ниидэлгын бүхы программа саг соогоо дүүргэгдээ гээд тэрэ хэлэбэ. «Союз-19» гэжэ замбуулинай онгосын экипажай үндэр мэргэжэл шадабаритай, техникэ һайнаар мэдэхэ байһыень урма баяртайгаар тэмдэглэхые хүсэнэб.

«Союз—Аполлон» гэжэ уласхоорондын ниидэлгэдэ бэлдэхэдээ, «Салют-4» гэжэ станциин удаан саг соо ниидэлгэдэ манай орон дотор ехэ анхарал хандуулагдаһан байна гээд В. А. Шаталов тэмдэглээ.

Совет-американ онгосонуудай хамтын ниидэлгын манай хуби амжалтатайгаар дүүргэгдээ гэжэ «Союз-19» гэжэ онгосын командир Советскэ Союзай хоёр дахин Герой, авиациин генерал-майор **А. А. Леонов** хэлэбэ. Ниидэхэ үедөө хоёр онгосо бэе бэедээ дүтэлжэ, залгалдан холболдоһон, космонавтнууд онгосонууд руугаа оролсоһон, научна туршалгануудые хэһэн байна. Манай хани нүхэр Томас Стаффордын хэлэһэнэй ёһоор, эдэ бүхы ажал хэрэгүүднай мүнсэгэрхэн үндэгэн шэнги жэгдэхэнээр дүүрэбэ.

«Союз-19» гэжэ онгосын бортинженер, техническэ эрдэмэй кандидат, Советскэ Союзай хоёр дахин Герой **В. Н. Кубасов** үгэ хэлээ.

НАСА-гай директор Дж. Флетчерэй, тэрэнэй орлогшо Дж. Лоугай эльгээһэн амаршалгын телеграмма пресс-конференци дээрэ уншагдаба.

Хэдэн оронуудай Наукануудай академинүүдһээ, али бүхы эмхинүүдһээ, хүн зонһоо олон телеграмманууд ороо гэжэ мэдээсэгдээ.

Удаань космонавтнууд ба эрдэмтэд журналистнуудай асуудалнуудта харюусаһан байна.

(ТАСС).

ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭ — ГОЛ ШУХАЛА ХЭРЭГ

Юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэмнай тэжээл бэлэдхэлгын халуун хаһа нилээн нүлөөлхэ байна. Тиимэһээ манай партийна организаци энэ хүдэлмэриие саг болзор соонь дүүргэхын тулада эмхидхэхы ехэ хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлһэн юм.

Үбһэ хуряалгын эхилхэһээ урда ажахын дирекци, партком, профком болон комсомолой комитедэй хамтын заседани боложо, энэ харюусалгата үедэ хэр бэлдэһэн тухайгаа отделенинүүдые эрхилэгшэд, мэргэжэлтэд тоосоо бариһан байгаа. Гадна үбһэ хуряалгын үедэ ябуулагдаха ниитэ политическэ хүдэлмэриин хэмжээ ябуулганууд тэндэ баталагдаһан юм. Тэжээл бэлэдхэлгын үедэ шанар һайнтайгаар үбһэеэ хуряаха хэрэгтэ гол анхарал хандуулагдаха ёһотой гэжэ онсологдоһон байгаа. Тиихэдээ шанарые шалгаха талаар ябуулагдаха хүдэлмэриин түсэб баһал хараалагдаһан.

Июлиин 10-һаа үбһэ хуряалгаяа эхилээ һэмди. Бүхыдөө оньһожоруулагдамал 4 звено сабшалан дээрэ гараа. Гадна сенаж дараха нэгэ тусхай отряд бии болгогдоһон байха юм. Звено бүхэндэ 8—9 трактор үгтэнхэй. Хүнүүдээр дуталданагүй.

1976 оной февраль соо нээгдэхээ байһан КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлдэ зорюулан, манай үбһэшэд, дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаа. Энэ ушар социалис мүрысөөнэй гурим соо онсо һуури эзэлнэ.

Жэшээлхэдэ, Константин Николаевич Каленых гэгшын толгойлдог звено даажа абаһан 163 гектар сабшалангайнгаа гектар бүриһөөнь 35 центнерһээ бага бэшэ ургаса хуряажа абаха зорилго урдаа табинхай, габшагай һайнаар ажаллажа байна. Бусадшье звенонууд иимэрхүү уялгануудые абанхай.

Манай ажахын партком энэ шухала кампаниие саг болзор соонь, шанар һайнтайгаар дүүргэхын тулада ехэ юумэ хээ гэжэ хэлээ һэмди. Нэн түрүүн звенонуудые бүридүүлхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдаа һэн. Тэдэниие даагшанараар дүй дүршэлтэй, бэрхэ зон табигдаһан юм. Олонхи звенонуудые даагшанар КПСС-эй гэшүүд байна. К. Н. Каленых Ц. Д. Очиров, Г. Н. Астраханцев, В. П. Каленых гэгшэд манай урдаа хараха эрхим коммунистнууд байна бшуу. Сенаж бэлэдхэхэ звеное даагшаар ажахымнай главна мелиоратор Нестор Георгиевич Богданов табигданхай. Энэ нүхэрые партиин зэргэдэ абахаар бэлдэжэ байнхайбди.

Ногооной гурил татадаг «АВМ—04» түхэлэй нэгэ түхеэрэлгэ манай эндэ хүдэлгэгдэнэ. Энэ тэжээл бүри ехээр бэлэдхэхын тулада хоёр халаанаар хүдэлгэнэбди. Тус ажалые коммунист Иннокентий Дмитриевич Житихин хүтэлбэрилнэ.

Эдэ жэшээнүүд дээрэһээ хараад үзэхэдэ хододоо түрүү зэргэдэ ябаха үүргэеэ коммунистнууднай яһалашье һайнаар дүүргэнэ гэжэ сэхэ хэлэхэ эрхэтэйб гэжэ һананаб.

Звено бүхэндэ партийна, партийно-комсомолой бүлэг эмхидхэгдэнхэй. Тэдэнэй хүтэлбэри доро бүхы ниитэ политическэ хүдэлмэри ябуулагдаха юм. Бүлэгүүдэй гэшүүд «сахилгаан» болоод «дайшалхы» хуудаһануудые гаргажа, түрүү зониие магтаха, гээгдэлдэ орогшодые, шүүмжэлхэ, ажалайнгаа ябасадань нүлөөлхэ ёһотой болоно гээшэ ааб даа. Коммунистнуудай үльгэр жэшээ, эдэбхи үүсхэл манай ниитын адууһа малда хүсэд хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэдэмнай горитой нүлөө үзүүлжэ, габшагай хүдэлмэриин эхин улам ехээр дэлгэрэн бадарха байһаниинь дамжаггүй.

Социалис мүрысөө эмхидхэлгэдэ горитой анхарал хандуулаабди гэжэ статьягайнгаа эхиндэ хэлээ һэм. Энэ хэрэгые яажа эмхидхэһэн тухайгаа богонихоноор хөөрэжэ үгэхэ һанаатайб. Нэн түрүүн хэлэхэдэ мүрысөөнэй гурим зохёолгодо дирекци, партком, профком, комсомолой комитет хабаадалсаһан юм. Баталхынгаа урда звенонуудта суглаа үнгэргэжэ, тус гуримэй проектые үргэнөөр зүбшэн хэлсэжэ, ажалшадай оруулһан дурадхалнуудые хараадаа абажа, хамтынгаа заседани дээрэ лаб баталан абаа һэмди.

Тиихэдээ шанарта онсо анхарал хандуулһан байнабди. Жэшээлхэдэ, ехэ үбһэ бэлдээшье һаа, шанар муутайгаар хуряаһан байбалнь, шан барюулхагүй болонобди. Эрхим шанартай байбалнь, нэмэри түлөөһэн үгтэхэ жэшээтэй.

Мүрысөөнэй дүнгүүд арбан хоног бүхэндэ гаргагдаха. Тиигээд үбһэ хуряалгын дүүрэһэн хойно һүүлшын дүн согсологдохо болоно. Арбан хоног соо звеногойнгоо гэшүүн бүхэндэ 100 центнер үбһэ хуряажа һүрилһэн звенодо дамжуулгын улаан вымпел, нэгэ хонин шан барюулагдадаг байха юм. Шанар хараада абтаха гэжэ дээрэ хэлээ һэм.

Үбһэ хуряалгын дүүрээд байхада һүүлшын дүн гаргагдаха гээ һэмди. Тиихэдэ түрүүшын гурбан һуури эзэлһэн звенонуудай коллективүүдтэ дамжуулгын улаан туг, тус тустань 75.50.25 түхэригэй мүнгэн шан барюулагдаха байна.

Энэ үедэ эрхимээр ажаллажа, һайн үрэ дүнгүүдые туйлаһан коллективүүд, хүдэлмэришэд ажахынгаа Хүндэлэлэй самбарта гаргагдаха. Мүн арбан хоног бүхэндэ тэдэнэй хүндэлэлдэ ажалай алдар солын улаан туг үргэгдэжэ байхаар хараалагданхай. Энэ туг Ивалга тосхондо, манай конторын хажууда табигданхай. Гадна звено бүхэндэ өөрын тиимэ тугхан үгтэнхэй. Үдэрэй дүнгөөр эрхим амжалта туйлаһан зоной хүндэлэлдэ тэдэнэр үргэгдэхэ болоно.

Типографида барлагдаһан гоёомол амаршалгын бэшэгүүдые түрүүшүүлдээ, гэртэхиндэнь эльгээжэ байхабди. Ажахынгаа Хүндэлэлэй дэбтэртэй онсо шалгарагшадай нэрэнүүдые оруулха гэжэ шиидэнхэйбди.

«Шанар үшөө дахин шанар» гэһэн уряа доро энэ үбһэ хуряалга үнгэрнэ. Тиимэһээ звено бүхэндэ арадай хинагшадай постнууд эмхидхэгдэжэ, хүдэлмэриеэ эдэбхитэйгээр ябуулжа эхилээд байна.

Бии байгаа сабшалангаа бараниинь сабшажа абаха тон шухала гэжэ бидэ ойлгонобди. Тиимэһээ пенсионернүүд болон һурагшадые нэгэдхэн, гараар сабшаха, звенонуудые бии болгобобди. Эдэнэр шугы бургааһан, намаглиг газарнуудые сабшаха.

Үбһэшэдые һайнаар амтатай эдеэгээр хооллуулхын тулада ехэхэн оролдосо гаргаһан байгаабди. Үдэр бүхэндэ шахуу һая гаргагдаһан малай мяхаар звенонуудаа хангадаг гээшэбди. Гадна хилээмэн, тоһон болоод бусадшье эдеэ хоолой зүйлнүүдээр тэдэниие хангаха хэрэг гуримшуулагданхай ааб даа.

Ниитэ политическэ хүдэлмэридэ мүн лэ горитой анхарал хандуулагдаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Һарадаа хоёр дахин политинформаци үнгэргэгдэжэ байхаар хараалагданхай. Һарадаа нэгэ дахин аймагһаа гү, али городһоо ерэһэн лекторнүүд үбһэшэдэй урда лекци уншаха юм. Гадна манай агитколлектив ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри ябуулхаар түсэблэнхэй.

ДК-гай дэргэдэ эмхидхэгдэһэн агитбригада үбһэшэдэй урда табиха концертынгээ программа бэлдэнхэй, иигээд ябажа эхилхэнь.

Үбһэшэдэй звенонуудта ябуулагдаха ниитэ политическэ хүдэлмэриие манай партком нарин хиналта дороо абаһан байна. Тиихэдээ партийна болон партийно-комсомолой бүлэгүүдтэ, эдэбхитэдтэ түшэглэхэ байһамнай эли. Эдэниие зүбөөр хэрэглэжэ шадаа һаамнай үбһэ хуряалга ехэ амжалтатайгаар үнгэрхэ байна бшуу.

Манай урда табигдаһан зорилгонууд нилээн горитой байна гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Мүнөө жэлдэ 55.000 центнер үбһэ хуряаха, 4000 тонно сенаж дараха, 300 тонно ногооной гурил татажа гаргаха даабаритай байнабди. Энэ орёо зорилгые бэелүүлхын тулада бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн ажаллахые оролдохобди. Тиимэһээ парткомой урда табигдажа байгаа зорилгонууд бүгэдэ ажалшадай зорилгонууд болоно гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэри түлэгтөө ерэжэ, габшагай ажалай ольһон улам эршэтэйгээр дэлгэржэ байна. Энэ үедэ партийна эхин организацинууд хүдэлмэриеэ улам эдэбхижүүлхэ ёһотой гэжэ бидэ һайн ойлгонобди.

А. БОЯРКИН,
Ивалгын туршалга-үйлэдбэрнин ажахын парткомой секретарь.
Улаан-Үдын аймаг.

ЗАМДАХИ УУЛЗАЛГАНУУД

1. Хүтэлбэрилэгшэдэй хөөрэлдөөн

УЛЮНХААН. Тазы-Уоян хүрэтэр автомобилиин харгы татагшадай бааза эндэ. Оньһожоруулагдаһан 138-дахи, 139-дэхи, 140-дэхи колоннонууд эндэ һууриҗанхай. Үшөө 146-дахи колонно эмхидхэгдэнхэй, баһа эндэ, мүн СМП-572 гэжэ барилгын организациин зариман эндэ байлсана. Хүүргэ баридаг 34-дэхи отрядай участок байгша оной март һараһаа эндэ ерэжэ буунхай, хүдэлжэ байна. Колонно бүхэн хоёр зуу гаран хүдэлмэришэдтэй, харгы татаха элдэб техникэтэй томо организацинууд болоно.

Дэрээнэй совхозой нэгэ отделениин һууриҗаһан Улюнхаан тосхон Байгал-Амарай түмэр харгын татагдаха газар хүрэтэр автомобилиин харгы баригшадай түб болонхой, шууяатай, дүүеэтэй болонхой байна. Колонно бүхэнэй конторо, байрын вагончигууд, хабсаргамал модон гэрнүүд, магазин, столово болоод бусад дууһан эндэ бии. Богонёор хэлэхэдэ, колонно бүхэн техникэтэеэ юутэеэ ерэжэ, эндэ түбхинэнхэй. БАМ-да хэрэглэгдэхэ түхеэрэлгэ, хэрэгсэлнүүд болоод бусад ашаанай ехэнхинь энэ харгыгаар шэрэгдэхэ байһан хаданъ автомобилиин энэ харгын ямар ехэ удха шанартай байһаниинь ойлгосотой бэзэ.

139-дэхи колоннын начальник Петр Николаевич Брильтэй конторо соонь орообобди. Хоёр таһалгатай багахан модон гэр соо һуунабди. Игэһээр байтарнай 140-дэхи колоннын начальник Валерий Сергеевич Бордунов орожо ерэбэ. СМП-572-ой главна инженер Борис Дмитриевич Федоров бии болобо. Бидэнэр газетэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд: Хурамхаанай аймагай газетын редактор Михаил Батоин, уран зохёолшон, энэ редакциин хүдэлмэрилэгшэ Ким Ильин бидэ гурбан иигэжэ оньһожоруулагдаһан колоннонуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзабабди.

139-дэхи колоннын начальник П. Н. Бриль түмэр замай инженер мэргэжэлтэй, Новосибирскын түмэр замай институт дүүргэһэн хүн байба. Залуу, һая гуша гаража ябаһаншье һаа, ехэ баян намтартай. Абакан-Тайшет Хребтовая - Усть - Илимская, Решето-Богучаны, Тюмень-Сургуты гэхэ мэтын бүхэсоюзна удха шанартай түмэр харгынуудай барилгада хабаадалсаһан. Тюмень-Сургуты гэжэ түмэр замай барилгаһаа Уюнхаан ерэжэ, намтараа үргэлжэлүүлжэ ябана.

Колоннын хүдэлмэришэдэй хэхэ ажал тухай хөөрэжэ үгэбэ. Зүгөөр урда тээнь үшөө нэгэ хүнтэй таннлсаһан тухайгаа хөөрэе. 140-дэхи колоннын начальнигай ябадаг машинын шофер Валерий Рудольфович Дубинский гэгшэтэй танилсагдаа. Бүтүү һахалтай, томо багжагар бэетэй хүн байба. Армида алба хэһэнэйнгээ һүүлээр эндэ ерээд, томо машинада ябаһанаа мүнөө энэ «газигта» һуунхай. Москвада түрэһэн юм.

— Татажа байһан харгынгаа эхинһээ харуулыт, — гэжэ Валеридэ хандабабди.

— Холо ошожо шадахагүйбди. Уланай голой уһан нэмээд байна. Хүүргэшэд хүрэтэр ошохобди, — гээд, Валерий ГАЗ-469 гэжэ машинадаа уриба. Аллаһаа Улюнхаан ороһон харгыһаа асатаһан бэлшэр дээрэ столбдо хадаатай хабтагайда иимэ бэшэлгэ уншанабди:

«Тазы-Уоян» гэжэ 220 километр болохо автомобилиин харгые «Главбамстрой» трестын «Запбамстроймеханизациин» 140-дэхи оньһожоруулагдаһан колонно татана. Начальнигынь В. С. Бордунов, партийна организациин секретарь И. Т. Коваленко, барилгын профсоюзай комитедэй түрүүлэгшэ А. А. Кучбарский прораб Ю. А. Ильин,» гэжэ бэшээтэй. Тус колонно 0—10 километр хүрэтэр харгы татана.

Ингээд бэе бэеһээ залгалдаад, хэдэ хэдэн километрээр участогууд болгожо таһалаад, эдэнэр автомобилиин харгы татажа байна.

П. Н. Бриль: 81-дэхи километрһээ 100-дахи километр хүрэтэр, тиихэдэ 130-дахи километрһээ 137-дохи километр хүрэтэр харгы татанабди. Барилгашадай үдэртэ Уоян хүрэжэ ерэхэ түсэбтэйбди. Һүүлэй габшагай участогта дүршэлтэй эрхим 20 хүн, техникэтэеэ хүдэлхэ. Ахамад прораб Григорий Иванович Меркулов энэ участогай хүдэлмэри ударидаха юм.

140-дэхи колонно: автомобилиин энэ харгые эхинһээнь татажа ороһон байна. 117-дохи километртэ 80 хүн хүдэлжэ байна. Үшөө 110-дахи километртэ хүнүүд ажаллана. Эдэнэр 128-дахи километр хүрэтэр харгы татаха. Хабсагайнуудай хоорондуур Намаа гэжэ нэрэтэй горхон урдана. Хүхүүр намагтай болдогтой нилээд бэрхэтэй энэ участогта түргэнөөр харгы татаха гэжэ эдэнэр оролдоно. Юуб гэхэдэ, эдэнэрэй ара талада ябаһан колоннонуудай участогуудые урагшань табиха хэрэгтэй болоно бшуу.

— Манай ажалда һаад ушаруулха элдэб бэрхэшээлнүүд тохёолдоно, — гэжэ эдэнэр хөөрэнэ. Юун бэ гэхэдэ, агаарай холбоон муу, харгыгаа зубшаһан манай олон участогуудта гансахан вертолет ниидэнэ. Бүхы юумэеэ зөөхэ «унаамнай» энэ болоно. Вертоледууд дуталдана. Участогуудай хоорондо радио-холбоон үгы аад, ехэл тойботой. Гэнжэтэ абарга томо машинануудай бии һаань, гол горхондо, болдог намагта һаатан торонгүй юумэеэ шэрэхэ һэн бэлэйбди. Эдэ бүгэдэн харгын хүдэлмэри һаатуулна, — гэжэ колоннонуудай хүтэлбэрилэгшэд хөөрэнэ.

Ой тайга соогуур, болдог намагтай, хада хабсагайтай газараар энэ харгын татагдажа байһаниинь элитэ. Үбэлдөө татагдаһан харгы газарай гэдэхэдэ зарим тээгээ доошоо һуушаһан байна. Богонёор хэлэхэдэ, эдэнэр бэрхэшээлтэй эрхэ байдалда ажаллана. Хэды тиигэбэшье эндэхи барилгашадай коллективүүд гол түлэб бүрилдэнхэй. Эндэһээ ошоошон, эндэ ерээшэн яһала бии ааб даа. Коллектив бүхэндэ хүдэлдэг зон яһала эбтэй эетэйгээр ажаллана. Бэрхэшээлнүүдтэй хэды ушарбашье, хүдэлмэришэд ажалдаа оролдосотой, урдаа табигдаһан зорилгонуудаа саг болзор соонь дүүргэхэ гэжэ оролдоно, урагшаа шармайна. 140-дэхи колоннын начальник Валерий Сергеевич Бордунов түрүү хүнүүдээ нэрлэнэ. Экскаваторщик. Дэрээнэй сомоной Соведэй депутат Геннадий Иванович Лысаков, шофёр, аймагай Соведэй депутат Всеволод Матвеевич Крупеня гэгшэд техникээ гамтайгаар абажа ябадаг, ажалдаа коммунис ёһоор хандадагай үльгэр жэшээ харуулан хүдэлдэг, — гэжэ Валерий Сергеевич хөөрэбэ.

БАМ — МҮНӨӨНЭ АГУУ БАРИЛ

Ингэжэ хөөрэлдэһөө
тарнай бишыхан хүбүү
хүтэлһэн хүнэй орожо
дэ, эндэ байгшад ху
гээр угтаба. 138-дахи
нын начальник Михаил
дорович Николенкотой
ниие танилсуулба. Үш
бэетэй энэ хүниие
баяртай хүхюутэйгээр
шалба.

— БАМ-дамнай ба
гараа, Михаилтан баса
болоо. Иимэ ушарта ши
ха ёһотойш, — гэлдэжэ
гаад хүхилдэнэ. Ж
Эдик хүбүүниинь том
лай нюур ээлжэлүүлэн
на.

— Удаан хүлеэ
эхэмнай больницада
хэбтээ. Энэ бидэ хоё
линал гээшэбди, — гэжэ
хаил Федорович хүбүү
шээ харана. — Энэ
нэйнгээ нэгэ һаратай
һаань хойшо иимэ
байдалтай болонхойбди.
най колоннодо 245 хү
дэлнэ. Олонхи зомнай
да ажаллана, бэшэмнай
дахи километртэ хү
байна, — гэхэдэнь.

— Хөөрэлдөөгөө
тээшэнь бү абааша, Ми
бидэшни городой ажа
гээшые мэдэхэгүй
отол нэгэ барилгаһаа
дэдэнь зөөжэ ябанабди.
гаар хэлээшыемнай бү
—гээд, Петр Никола
Бриль Николенко худа
раад миһэрбэ.

— Ойлгооб, ойлгооб
гэбэ тэрэнь.

Залуу эсэгэ баяртай
нааень юун зобооноб
басагандаа ямар нэрэ
хэб гэжэ маргана.

— Үсэгэлдэрһөө
бодоноб, таатай нэрэ о
гүй, — гэжэ М. Ф. Ни
ко эндэ байгшадта хан
БАМ-да байхадаа
Энээниие хараадаа аба
хэрэгтэй. Тиигээд Б
нютагта байнабди. Баһа
ниие хараадаа абалса
лоно. Үсэгэлдэрэй буряа
рэшье бэдэрнэбди. Т
һайхан буряад нэрэ үг
даа? — гээд маанадта
даха юм.

— Һамганайнгаа бо
цаһаа гарахада. бу
эхиндэ, буряад, талада
ты, һайса бодожо үзэгты
ла дайда, сэсэг набша
гэжэ шэбэнэнэб, тэрээгэ
басагандаа нэрэ үгөөрэй
— гээд, шог зугаатай В
Бордунов нүхэрэйнгөө у
һаа энеэбэ.

Энээнһээ уламжалан,
нахи нютаг һайхан бэ
хөөрэлдөөн гараба.

— Москва шадарай
гаалиһаа һайхан газар ба
гүйдаа — гэжэ Москва
рэһэн В. С. Бордунов м
на. А. П. Чеховэй манай
тагые һайхашаажа бэшэ
дурдажа байгаад Заба
лиин уладууд нютагаа һ
хаа аабзабди даа.

— Абакан-Тайшедһээ
хан нютаг манай орон до
байхагүй даа, — гэжэ П.
Бриль тобшолһон мэтэ
бэ. Теэд яахаб. Сибириин
ехэ зэрлиг газар дайды
дэһөөрнь хубилгажа яба
эдэ уладууд иигэжэ хэл
сэгнэлтэ үгэхэ эрхэтэй

Д. ЖУГДУРОВА

(Түгэсхэлынь удаадахи номерто гараха).

ХАХАД ЖЭЛЭЙ ДҮНГӨӨР

Түгэсхэхы жэлэй түрүүшынь зургаа һарын туршада аймагай колхоз, совхозуудай, промышленна предприятинуудай, эмхи зургаануудай комсомол-залуушуулай коллективүүдэй хэр зэргэ хүдэлһэн, түсэбтэ даабари болон социалис уялгануудаа ямараар дүүргэһэн үрэ дүнгүүдые ВЛКСМ-эй Улаан-Үдын райком согсолбо.

Колхоз, совхозуудай комсомолой эхин организацинууд сооһоо «Искра» колхозой (ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь Леонид Тютрин), промышленна предприятинуудайхиһаа «Сельхозтехникын» Улаан-Үдын аймагай нэгэдэлэй (секретарь Виталий Мосаренко), хүн зоной ажаһуудалай эрилтэ хэрэглэмжэ хангадаг предприяти болон эмхи зургаануудайхиһаа Тарбагатайн райпогой (секретарь И. Давыдов) эхин организацинууд социалис мүрысөөндэ илаа гэжэ тодорхойлогдоо. Тиигэжэ ВЛКСМ-эй райкомой хүндэтэ шангуудта тэдэнэр хүргэһэн байха юм.

«Маяк» колхозой комсомол-залуушуулай МТФ-эйн, «Сельхозтехникын» Улаан-Үдын аймагай нэгэдэлэй детальнуудые хэдэг, шэнэлэн заһадаг комсомол-залуушуулай цехэй коллективүүд мүрысөөндэ эрхимлэжэ, ВЛКСМ-эй райкомой дамжуулгын Улаан вымпел болон Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа.

Манай корр.

КПСС-эй XXV съездые ажалай бэлэгтэй гээр угтахын тула нарин сэмбын комбинадай коллектив шармайн оролдоно. Тус комбинадай аппаратно-ээрэлгын цехэй залуу ээрэгшэ Валя Гаврилова халаанайнтаа нормо холо үлүүлэн дүүргэнэ. Тэрэ цех соогоо комсомольско организациин секретарь юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: коммунис ажалай ударник, ВЛКСМ-эй гэшүүн В. Гаврилова.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ВИТИМЭЙ ХИЗААРТА...

Романовкын аэропортһоо дэгдэһэн вертолет баруулжаа шэглэнэ. Тосхонһоо ехэшье холо бэшэ мүрэнэй урда эрьеэр ойто ташалангай хаяаһаа нааша уужам тала хабтайна. Хүжэ ногоон полинууд нэмжынэ.

— Витимэй совхозой гол таряалан гээшэ. Табан жэлэй саада тээ тус ажахы байгуулагдахадаа оройдоо гушан гектар хахалагдадаг газартай байһан юм. Харин мүнөө гурбан мянгаад гектар таряалантай болоо, — гэжэ аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Вениамин Анатольевич Жданов вертоледой сонхоор доошоо харан һууха зуураа, нам тээшэ эрьежэ хэлэбэ.

Теэд удангүй тад ондоо зураг үзэгдэбэ. Витимэй хоёр эрьедэ туласа ургаһан ой мододые, хабсагайта ташалангуудые харахада эгээл эндэһээ сааша мал ажал, газар таряалан эрхилжэ боломоор хилэ дүүрэнэ ёһотой гэжэ һанахаар. Хайшаашье харабал, ой хүбшэ, эршэ хүсэеэ эбхэрүүлһэн «Угрюмгол» тойруу холуур хадууран годирно.

Ойто шэлэ дээгүүр үнгэрэмсөөрнай нэлэнхы ой хүбшын дунда гансахан соорхой тээ холо сайража харагдаба.

— Бүтүүгэй нугануудгээшэ, — гэжэ совхозой директор Алексей Владимирович Колточихин тэрэ холын талмай тээшэ заажа хэлэнэ.

Нэгэ хэды болоод тэрэ Бүтүүдэ хүрэжэ ерэбэбди. Холоһоо багахан соорхойдол харагдаһан энэ газар Витимэй эрьеэрхи уужам арал нуганууд, полинууд байшоо.

— Эндэ мянган гектар хахалагдадаг газар бии. Тиимэһээ нилээд ехэ орооһо, зелёнко ургуулжа абадаг, мүн үбһэ бэлэдхэдэг байнабди. Иишэмнай харгы үгы тула машина техникээ, бүхы ашаагаа үбэл байхада, мүльһэн дээгүүр асарха баатай бологдодог юм..,—гэжэ вертоледһоо буугаад, полевой стан тээшээ ошожо ябахадаа совхозой директор хөөрэнэ.

Витимэй эрье дээрэ хоёр-хоёр квартиратай гурбан шэнэ гэр зэргэлээд байна. Захын гэр дээрэ улаан туг далбана. Полевой станай байрануудые хаража, тэндэ байһан ажалшадтай танилсан хөөрэлдэһэнэй һүүлээр дүтэхэнэ хүдэлжэ байһан агрегадуудта ошобобди. Федор Панов Т-4 тракторааар газар хахалжа ябаба.

— Һүүлэй долоон үдэртэ зуун гушан гектар хахалбаб. Зеленко тариха болзор ерээ, газараа түргөөр элдүүрилжэ, бэлэн болгохо хэрэгтэй ха юм, — гэжэ түрүү тракторист хэлэнэ.

Нүгөө полидо Степан Смирнов. Виктор Жалсанов гэгшэдэй агрегадууд зеленкын үрэһэ тарижа ябана. Эдэнэр эртын орооһото ургамалнуудые тарихадаа үдэр бүринигөө даабариие 160—200 процент дүүргэдэг байгаа. Мүнөөшье тэдэ бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана. Андрей Черновой толгойлдог эндэхи бригадынхид үсөөхэн хоногой туршада 600 га обёос тарижа дүүргэнхэй. Нёдондо энэ холын участогуудһаа гектарай 7 центнер орооһо хуряаһан тус бригада байгша ондошье дутуугүй ехэ ургаса абаха зорилготой. Энээнэй тулада газараа һайнаар элдүүрилжэ, тарилгаяа һайн шанартайгаар үнгэргөө. Тиимэһээ ургаса жэгдэ һайнаар гаража байна.

— Бүтүүдэхи тарилгынгаа талмайе улам үргэдхэхэ зорилготойбди. Доодо аралнуудта хахалагдахаар газар бии. Эндэмнай олон тоото адуун үбэлжэдэг. Саашадаа һубай үхэр малшье байлгагдадаг болохо юм. Тиимэһээ үбһэнһөө гадна орооһо, зеленко элбэгээр бэлэдхэхэ ёһотойбди, — гэжэ Алексей Владимирович хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ.

Холын полевой станай таряан ажалшад манииие даллан үдэшэжэ, вертоледнай мүрэн голые үгсэн саашалба. Хорёод минута үнгэрхэдэ Витимэй баруун бэедэхи үргэн нугада бэлшэжэ ябаһан адуун һүрэгэй ойрохоно буубабди. Совхозой түб тосхонһоо 80 модоной зайда оршодог Байса гэжэ газарай энэ бэлшээри дээрэ гурбан адуушадтай уулзабабди. Һүрэг соонь 600 гүүн маагдана. 300 гаран унагад абтанхай. Үдэр бүри хэдэн унага түрэнэ. «Баабгайнууд һүрэгтэмнай добтолжо, ехэхэн түбэг татажа эхилээ» гэжэ адуушад хэлэнэ. Теэд энэшье үшөө барагтай, адуушад булта агнуушад тула арга мүрынь өөһэдөө олохо юм бээз. Эгээл ехэ бэрхэшээл гэхэдэ, хойто зүгэй шэрүүн уларилтайда, хүр саһатайда адуун ехээр туража үбэлжэнэ. Энээнһээ боложо олохон гүүнүүд өөдэгүй, үлбэр унага түрэжэ, тэдэнэ хүсэд тэнжэжэ шадангүйгөөр гарзалшана. Баһа азаргануудынь үүлтэр муутай, нэгэ һүрэгтөө удаан байхадаа шуһа нэгэдэжэ, гүүнүүдынь өөдэгүй унагадые түрэнэ бэшэ гү гээд тухайлхаар. Ондоо тээһээ асарагдаһан азаргануудые һүрэгтөө табихаар болоо гээшэ ха. Зүгөөр адуун һүрэгые, илангаяа дааганудые, унагалха гүүнүүдые үбэлдөө тордихо, тэжээхэ гээшэ шухала хэрэг болоно. Энээниие хараадаа абажа, совхозой хүтэлбэрилэгшэдэй тарилгынгаа талмайе жэлһээ жэлдэ үргэдхэжэ байһаниинь һайшаалтай.

— Ногоон муугаар ургадаг, һөөг боролжодо даруулшаһан газар эндэтнай ехэ. Байсынгаа бэлшээри шадар шэнэ газар ашаглабал, хэды ехэ тэжээл нэмэжэ абадаг болохо байгаа гээшэбта? — гэжэ аймагай түрүүлэгшын хэлэхэдэ, совхозой директор:

— Харгы татаал һаа, иишэ техникэ асаржа, газар хахалха, тарилга хэхэ байгаабди. Энэ асуудалые шиидхэхэдэмнай туһалжа үзыт, — гэжэ тэрээндэ хандана.

— Харин мүнөө ойн зүргөөр лэ, эмээл морёор хоёр тээшээ ябагдана. Харгыдаа хоноод, хоёрдохи үдэрөө Романовка хүрэдэгбди, — гэжэ адуушад ойлгуулан хэлэнэ.

Витимэй совхоз адуу үсхэбэрилхэ шэглэлтэй юм. Тэрэ жэл бүри хоёр мянгаад центнер мяха гүрэндэ тушаадаг болонхой. Гадна үхэр малай тоо олошоруулха хүдэлмэри ябуулагдана. Тиимэһээ таряан ажалаа түргөөр хүгжөөхэ ушартай болоно гээшэ. Орооһото болон тэжээлэй ургамалнуудые элбэгээр хуряажа абадаг болохо талаар һүүлэй жэлнүүдтэ нилээд амжалта туйлагдаа.

Табан жэлэй саада тээ оройдоо 30 гектар хахалагдадаг газартай байһан тус совхоз юһэдэхи табан жэлэй түсэбэй ёһоор 1975 оной эсэстэ 1750 гектар таряалантай болохо зорилго хараалһан байгаа. Тиибэшье шэнэ газар ехээр хахалһанай ашаар мүнөө үедэ 3200 га элдүүрилэгдэдэг газартай болонхой. Һөөг бургааһатай, үбһэ ногоо һайса ургадаггүй газар лэ хахалагдана.

Тарилгын газарай үргэдхэгдэхэ тума совхозой машин(а)-тракторна паркда шэнэ техникэ нэмэжэ абтана. Мүнөө ажахын полинууд дээрэ 30 трактор болон бусад машина техникэ хүдэлгэгдэнэ. Эдэ үдэрнүүдтэ олохон тракторнуудаар шэнэ газар хахалжа эхилээ. Энэ жэлдэ 300 гаран гектар шэнэ газар ашаглагдаха юм.

...Витимэй арал тохойнууд. Һалаа голнууд альган дээрэмнай мэтэ вертоледой совхоор эли харагдана. Хаана хэды шэнээн газар һөөг бургааһаар эзэлэгдэнхэйб, хойто жэлнүүдтэ хахалжа боломоор лэ гэжэ совхозой директор бидэндэ багсаан хэлэнэ.

— Жэл бүри тарилгынгаа талмайе үргэдхэжэ байхабди. Мүн ургасаяа дээшэлүүлхэ ёһотойбди. Таряан ажалаа, тэрэнэй үндэһэн дээрэ мал ажахыгаа хүгжөөхын тулада холын фермэ болон полевой станууд тээшэ шэнэ харгы татаха хэрэгтэй. Манай гол хараа зорилгонууд иимэл даа. — гээд тэрэ хөөрөөгөө дүүргэбэ.

Бидэшье Романовкын аэропортдо буубабди. Хүйтэн уларилтай Витимэй хизаарай тала газарые энээнһээ урда бүрхөөн байһан үдхэн һөөг бургааһанай орондо намартаа обёос, ешмээн болон зеленкын үндэр ургаса долгилон байха саг ерэжэ байна ха юм. Энэмнай манай һайн һайхан шэнжэ мүн.

Д. ДУГАРОВ,
манай корр.
Яруунын аймаг.

ТҮСЭБ ХЭР БЭЕЛҮҮЛЭГДЭНЭБ

гэһэн асуудалаар һаяхан республикын аймагуудай хүдөө ажахын продуктнуудые худалдаха талаар шанарыень хинан шалгаха гүрэнэй ахамад инспекторнүүдэй зүблөөн үнгэргэгдэбэ. Эндэ республикын гүрэнэй ахамад инспектор **Н. И. Малыгин** дэлгэрэнгы элидхэл хэхэдээ, гол түлэб гүрэндэ хүдөө ажахын продуктнуудые тушааха хахад жэлэй түсэбэй дүүргэлтын ябаса ба тушаагдаһан продукциин шанар тухай тогтон хэлэһэн байна.

Партиин XXV съездые ажалай амжалтаар угтахын түлөө бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ хам оролсоһон республикымнай ажахынууд малшад, таряашад үнгэрһэн үбэлжэлгын хэды хүшэр хүндэшье һаань, һайнаар дабажа, хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндэ тушааха арадай ажахын даабари сүм бэелүүлһэн байна. Жэшээлбэл, ошоошо хахад жэлэй туршада Эхэ орондоо мяха тушааха түсэбөө 106 процент, һү—102, үндэгэ—103, нооһо—241 процент дүүргэжэ, нёдондоной энэ үеынхиһөө 487 тонно мяха, 704 тонно һү, 4329 мянган үндэгэ, 234 центнер нооһо ехээр худалдаба. Мүн байгша ондо колхоз, совхозууд орооһото ургамалай, хартаабха, овощой тарилгые горитойгоор үргэдхэһэн байна.

Энэ зүблөөн дээрэ хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй организацинуудай хүдэлмэриин зарим дутагдалнууд ехээр шүүмжэлэгдэһэн байна. Тусхайлан хэлэхэдэ, Бэшүүрэй, Зэдын, Яруунын, Мухар-Шэбэрэй, Түнхэнэй, Улаан-Үдын аймагуудай зарим ажахынууд хүдөө ажахын продуктнуудые худалдаха түсэбөө дүүргээгүй. Хоёрдохёор, гүрэндэ тушаагдаһан малай, гахайн, шубуунай шэгнүүр тон бага байһаар гэхэ гү, али хүсэд таргалуулагдангүй абтана.

Зүблөөндэ хабаадалсагшад бэлэдхэлэй организацинуудай материально-техническэ бааза саг дарыинь бэлдэхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулһан байна.

Манай корр.

Эрхүүгэй область. Байгал-Амарай түмэр замай магистралиин баруун участогта, Усть-Кутһаа Нижнеангарск хүрэтэр харгы барилгын хүдэлмэри эршэдээ орожо байнхай. Үдэр ерэхэ бүри бар тайга руу харгы татагдана — түмэр замай рельсэнүүд табигдажа, Лензэ мүрэн дээгүүр хүүргэ баригдажа, майхануудаар жэрыһэн барилгашадай городуудай һууриада шэнэ гэрнүүд бодожо, магазинууд, столовонууд, һургуулинууд нээгдэжэ байнхай.

Үдэр бүри барилгын материалнуудые ашаһан хүндэ ашаатай мантан томо автомашинанууд БАМ-ай түрүүшын барилгашадай тосхон Магистральный тээшэ зорино. Түмэр замай харгыгүй буртаг тайга соо баригдажа байһан участогуудта барилгын материалнуудые вертолёдууд хүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Байгал-Амарай түмэр замай магистралиин барилга дээрэ.

ТАСС-ай фотохронико.

СОЁЛШОД—МАЛШАДТА

...адин һайхан зунай үедэ ...ынгээ малда тэжээл бэ...лдэхэ, үндэр баян урга...н түлөө тэмсэхэ, «сагаан ...алма» саг соонь хуряаха, ...хим шанартай һү ехээр ...ха гэхэһээ эхилээд, ха...усалга ехэтэй хүдэлмэри ...ай хүдөө ажахын хүдэл...рилэгшэд ябуулжа байна.

...нэ үедэ хүдөөгэй ажал...ые саг соонь шанар ...нтайгаар, гүйсэд дүүрэ...эр соёлой талаар хангаха ...шэ манай соёлшодой ехэ ...усалгатай уялга болоно. ...мэһээ соёлой гуламта...н соёлой хүдэлмэрилэг...н оюун бэлигээ элсүүлэн, ...нирхолтой концертнүүдые ...на байха ушартай.

...ухар-Шэбэрэй аймагай ...лой ордоной дэргэдэ тус...агитбригада эмхидхэгдэн...

АЖАЛШАДЫЕ БАЯРЛУУЛАН

...хэй. Энэ бригадые эмхидхэхэ, репертуарыень зохёолсохо хэрэгтэ ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй культурын таһагай инспектор Анна Сычевагай оруулһан хубита ехэ. Энэ коллектив үе-үе болоод лэ шэнэ концертнүүдые, һонирхолтой программануудые бэлдээд, хонишодой бууса, фермэ, нооһо хайшалгын пунктнуудта айлшаар ошожо байдаг.

Һаяхана «Коммунизм» колхозой хонишод нооһо хайшалгаяа амжалтатайгаар дүүргээ. Энэ үдэр аймагай ордонойхид хонишодто, нооһо хайшалагшадта айлшаар ерэжэ, концерт харуулаа. Эрхим хайшашан В. Федоровой хүндэлэлдэ хонгёо дуун зэдэлээ. «Этигэл» гэһэн дууе Федосья Калимулина уянгатай һайханаар дуулажа, суглаагшадай магтаал һайшаалда, нэрьемэ альга ташалгада хүртөө. А. Сычева, Г. Каримова, Ф. Калимулина гурбан жабхаланта залуу наһан тухай, залуушуулай хүсэл эрмэлзэл тухай олон дуунуудые дуулаа. Мухар-Шэбэрэй аймагай арадай театрай режиссер, уран һайханай бүлгэмэй, агитбригадын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадагшадай, эмхидхэгшэдэй нэгэн М. Ф. Наумов концерт хүтэлбэрилөө. А. Сычеватай хамта һонирхолтой үзэгдэлнүүдые харуулаа. Хүдөө ажахы мэдэхэгүй, хүнгэн бодолтой, залуу хүниие егголһон наада агитбригадын баянист Максимов тон шадамараар харуулжа олондо магтуулаа.

Һаалишадай һайндэр. Аймагай һаалишад энэ жэлэй түрүүшын хахадта эршэмтэйгээр хүдэлжэ гараа. Тэдэнэр хахад жэлэйнгээ түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлжэ шадаа. Эндэ соёлшодой хубита бии. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр үбэл, хабаршье фермэнүүд дээрэ ошожо, концерт харуулдаг, һаалишадай дунда соёлой хүдэлмэри ябуулдаг байгаа. Һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй ябасые харуулха, ажалай түрүүшүүлэй дүй дүршэл олоной дунда дэлгэрүүлхэ талаар соёлой хүдэлмэрилэгшэд бага бэшэ хүдэлмэри ябуулжа байгаа.

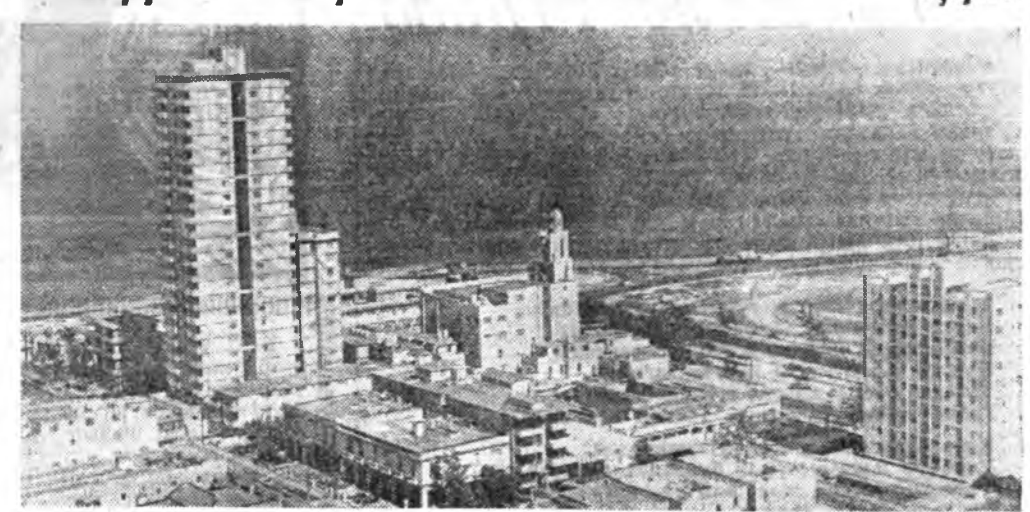
Иимэһээ тэдэнэр амжалта туйлаһан һаалишадай баярта энэ үдэр дүтын нүхэд янзаар ерээ. Шэнээр найруулһан шэнэ концертээ агитбригадын гэшүүд баяр баясхаланта оршон байдалда харуулаа. Хонхолын соёлой ордоной дуушад эсэгэ хүбүүн Виктор, Анатолий Бурдуковскитан хэдэн олон гоё һайхан дуунуудые түрүү һаалишадта зорюулан дуулаа. Ород арадай дуунуудые уянгатай һайханаар дуулахадань, нарһан тужын дундахи талмай дээрэ шагнажа байһан һаалишад уяран, дуунайнь аялгые тодон абажа хамта хангюурдалсаа.

Эршэтэ ажалай хүбшэргэй дэлижэ байгаа ажалшадые соёлой талаар һайпаар хангаха гэжэ Мухар-Шэбэрэй соёлшод үнэн сэдьхэлһээ оролдон, бага бэшэ хүдэлмэри ябуулжа байна.

— Манай уялга харюусалгамнай ехэ. Энэ хэрэгээ нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхэ гэжэ оролдожол байнабди, — гээд агитбригадын эдэбхитэй гэшүүн Аня Сычева хөөрөөһэн.

Б. БАТОРОВ.

МҮНӨӨДЭР—КУБЫН РЕСПУБЛИКЫН ҺАЙНДЭР—НАЦИОНАЛЬНА ВОССТАНИИН ҮДЭР

Үдэр ерэхэ бүри Кубын түб хотын шэг шарай хубилжа байна. Революциин урда тээ үгытэй хүдэлмэрилэгшэдэй байдаг һандархай үйлсэнүүдээр гоё һайхан гэрнүүд бодоно, сэсэрлиг паркнууд нээгдэнэ.

Ольгин городто Советскэ Союзай туһаламжаар тростник хурнаха комбайнуудые бүтээдэг завод баригдажа байна. Тэрэ жэл бүри 600 машина бүтээн гаргахаар хараалагдана.

Ренте городтохи Антонио Масеогой нэрэмжэтэ теплоэлектростанци Кубын зайн галай элшэ хүсэнэй эгээл томо предприятинуудай нэгэн юм. Мүнөө тэрэ 100 мянган киловатт хүсэтэй. Ойрын жэлнүүдтэ электростанци Советскэ Союзай туһаламжаар үргэдхэгдэхэ байна.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Гаваны зүүн талада далайн эрьеэр баригдаһан олон дабхар шэнэ гэрнүүд. Шэнээр баригдажа байһан заводой барилгын талмай дээрэ. Совет-кубын инженернүүд. А. Масеогой нэрэмжэтэ электростанцида.

ТАСС-ай фотохронико.

ҺОНИРХОЛТОЙ ЛЕКЦИ

...орсоевой нэрэмжэтэ ...сын 23-дахи байшан...ай дэргэдэхи агит-тал...ай дээрэ олон зон сугла... Энэ байшанда ажа...шад уласхоорондын ...дал тухай лекци шаг...һан байна. «Знание» ...гэмэй гэшүүн Михаил ...реевич Киреев лекци ...аа.

...оммунис партиин бо...н КПСС-эй ЦК-гай Ге...ральна секретарь Л. И. ...жневэй хүтэлбэреэр ...лэй үедэ уласхоорон...н шахардуу байдал һу...уулха талаар Советскэ ...юзай ябуулжа байһан ...эл оролдолго тухай тэ... сугларагшадта дэлгэ...ыгээр хөөрэжэ үгөө. ...юз-19» болон амери...ска «Аполлон» онгосо...дые замбуулинда та...һан ушар шахардуу ...дал һуларуулгада ехэ... удха шанартай гэ...лектор онсолон тэм...лэһэн байха юм.

...оветскэ Союзда хар... политика ябуулдаг, ...арксизм - ленини з м ы и ...эл сурталһаа хул... зайлаһан. Пекинэй ...элбэрилэгшэдэй элдэб ...ш тухай асуудалда ...ктор шагнагшадай ан...рал хандуулаа.

...итадай байдалаар сүг...агшад һонирхожо, хэ... асуудал һураа.

...екциин һүүлээр «Иван ...сильевич мэргэжэлээ ...гэбэ» гэһэн кинофильм ...руулагдаа.

Д. КОЛМАКОВ.

НИИТЭ БОЛБОСОРОЛОЙ ҺУРГУУЛИНУУД

РЕСПУБЛИКА соомнай соёл болбосоролой арадай университедүүдэй һуралсалай жэл дүүрэбэ. Тэрээнтэй һашарамдуулан, өөрынгөө һанамжа бэшэхэ дуран хүрөө.

Буряадай АССР-эй Соёлой министерство соёл болбосоролой арадай университедүүдые олон болгохо асуудалда ехэ анхарал хандуулдаг. Хэрбээ 1971 ондо оройдоол гурбан тиимэ университет хүдэлһэн байбал, 1973 ондо 10 болоо, харин 1974—1975 онуудай һуралсалай жэлдэ соёл болбосоролой арадай 17 университет хүдэлжэ гараа. Тэдэнэй 15-ниинь аймагуудта, хоёрынь Улаан-Үдэдэ байгаа юм. Шагнагшадайнь тоо 2657 болонхой. Эдэ тоо баримтанууд юун тухай хэлэнэб гэхэдэ, нимэ университедүүд олоной дунда хүндэтэй болоо, хүн зон юрэнхы болбосоролоо дээшэлүүлхэ гэжэ оролдоно ха юм.

1973—1974, 1974—1975 онуудта соёл болбосоролой арадай университедүүд ниитын тусхай харалгада хабаадажа, хэшээлнүүдые элдэб янзаар үнгэргэхэ талаар зарим тэды дүршэлтэй болоо юм. Лекци уншагдахаһаа гадна, семинарска хэшээлнүүд, теоретическэ, научно-практическа конференцинүүд, экскурсинууд үнгэргэгдэдэг байгаа. Мүн зүжэгүүдые, концертнүүдые олоороо хараад, зүбшэн хэлсэдэг, уулзалганууд, диспут, тематическа үдэшэнүүд болодог, дайнай үеын дуунуудые шагнахаһаа эхилээд, элдэб янзын хүдэлмэри хэгдэдэг.

Һуралсалай түсэб зохёогдоходоо, «Знание» гэжэ Бүхэсоюзна бүлгэмэй хэблэһэн тематическа түсэбтэй хараадуулагдан найруулагдана. Гэхэ зуура бүхы университедүүдэй Соведэй гэшүүд һуралсалай түсэб зохёоходоо «Знание» бүлгэмэй Буряадай таһагтай, республикын Соёлой министерствэтэй зүбшэлдөө.

МУХАР-ШЭБЭРЭЙ арадай университедтэ арадай театрай режиссер М. Ф. Наумов тэрэнэй ректорээр хүдэлдэг, 202 хүн тэрээндэ ябадаг. Хоридо соёл болбосоролой арадай университедэй ректорээр хүүгэдэй хүгжэмэй һургуулиин директор К. Г. Лубсанова томилогдонхой. Тэндэ 165 хүн соёл болбосоролой талаар эрдэмээ дээшэлүүлдэг. Кабанскын арадай университедэй ректорээр ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй соёлой таһагые даагша Л. И. Рюмкина хүдэлдэг. Тэндэ 140 хүн һурадаг. Петропавловкын хүүгэдэй хүгжэмэй һургуулиин директор К. Д. Раднаев тэндэхи соёл болбосоролой арадай университедэй ректор юм.

Эдэниие юундэ ингэжэ тоолонобши гэхэдэ, арадай университедүүдые харюусалгатай хүнүүд хүтэлбэрилнэ гэхээ һанааб. Нэрлэгдэгшэ университедүүдэй хэшээлнүүд һонёор, эмхитэйгээр үнгэрдэг байгаа юм.

Жэшээнь, Хориин арадай университедтэ хүгжэмэй факультедэй хэшээл ехэ һонёор үнгэрдэг байгаа. Лекцинүүд ойлгосотойгоор уншагдадаг, хүгжэмэй зохёолнууд, кинофильмнүүд харуулагдадаг, һэн. «В. И. Ленин ба хүгжэм» гэһэн лекциин һүүлээр концерт табигдаа, кинофильм харуулагдаа. П. И. Чайковскиин зохёохы ажал ябуулгые үзэхэдөө, «П. И. Чайковский» гэжэ уран һайханай фильм хараа юм. Гэхэ мэтээр тоолобол, захагүй олон. Тиихэдээ шагнагшад түгэсхэлэй хэшээлдэ бишыхан шалгалта барна. Үзэһэн темэнүүдһээ абтаһан асуудалнууд шагнагшадай дунда хубаагдажа, тэдэндэ харюу үгтөө. Шагнагшад үзэпэн темэнүүдээ муу бэшээр ойлгоо гэжэ шалгалта харуулаа.

МУХАР-ШЭБЭРЭЙ соёл болбосоролой арадай университедтэ театральна, хүгжэмэй, уран зурагай факультедүүд хүдэлөө. Хүгжэмэй болон театральна факультедэй хүдэлмэри илангаяа һайн байгаа.

Илалтын 30 жэлэй ойдо бэлэдхэлэй үедэ «Искусствын ажал ябуулагшад — фронтдо» гэһэн темээр һонирхолтой хэшээл үнгэрөө һэн. Семинарта хабаадагшадта Мухар-Шэбэрэй арадай театрай табиһан В. Катаевай «Сэнхир пулаадхан», И. Эвальдын «Эрэлхэг зүрхэн» гэһэн зүжэгүүд, В. Соллогубай «Нимгэн зүрхэнэй гэмээр ушарһан аюул» гэһэн шог зугаата зүжэг харуулагдаа.

Сэлэнгын соёл болбосоролой арадай университедтэ театральна болон уран зурагай факультедүүд һайн хүдэлөө. Семинарска хэшээлнүүд, лекцинүүд болоходоо, уран зураг тухай кинофильм гү, али диафильм харуулагдадаг, Буряадай уран зураашад уригдадаг байгаа.

Кабанскын соёл болбосоролой университедэй таһагууд Шергино болон Посольск гэжэ һууринуудта хүдэлөө юм.

Лекци-концерт бэлдэхэ хэрэгтэ Каменскын хүүгэдэй хүгжэмэй һургуулиин директор И. Г. Серебренников, Кабанскын хүүгэдэй хүгжэмэй һургуулиин директор Д. Ж. Ошорова, Селенгинскын хүүгэдэй хүгжэмэй һургуулиин директор Т. М. Гуляева, багшанар Т. Н. Краснобаева, В. В. Крупин, К. П. Рогожникова, гэгшэд угаа эдэбхитэйгээр хабаададаг байгаа.

ҺАЙНААР ХҮДЭЛДЭГ университедүүд хүдөө нютагуудта олон. Техническэ хэрэгсэлтэй боложо байнхай. Жэшээнь, Сэлэнгын арадай университедтэ магнитофонууд, проигрыватель, фильмоскоп, өөрын фонотекэ бии. Мүн баһа Улаан-Үдын соёл болбосоролой арадай городской хоёр университет муу бэшээр хүдэлөө. Нэгэниинь Зүүн Сибириин соёлой институдай, нүгөөдэнь Буряадай соёл-гэгээрэлэй училищиин дэргэдэ эмхидхэгдэһэн юм.

Түрүүшынхинь 1972 ондо бии болоһон түүхэтэй. Ректорынь — Г. Ф. Бартенев. Тэрэ университет гурбан факультедтэй: литературна, хүгжэмэй, уран зурагай.

Литературна факультедтэ ябагшад ородой, совет, хариин болон Буряадай уран зохёолнуудтай танилсаа. Лекцинүүд, хөөрэлдөөнүүд, уншагшадай, конференцинүүд, уран зохёолой-хүгжэмтэ үдэшэнүүд болодог, Буряадай уран зохёолшодтой, поэдүүдтэй уулзалга хэгдэдэг байгаа.

Хүгжэмэй факультет (деканиинь — В. Б. Елбаев) шагнагшадаа хүгжэмэй искусствын элдэб жанрнуудтай түрүүшын жэлдэ танилсуулаа. Хоёрдохи жэлдээ харин хүгжэмэй классикатай, гурбадахи жэлдээ совет болон буряад хүгжэмтэй танилсуулагдаа. Университедэй совет хүгжэмэй факультедтэ хэшээл хэхыень имагтал соёлой институдай багшанарые хабаадуулдаг бэшэ, харин хүгжэмэй училищиин һургагшадые, оперо болон баледэй театрай артистнарые, композиторнуудые уридаг.

Мүн уран зурагай факультедэй (ректорынь — З. В. Тогочеева) хэшээлнүүд баһал һониноор үнгэрдэг байгаа.

СОЁЛ-ГЭГЭЭРЭЛЭЙ училищиин дэргэдэхи университедэй ректорээр училищиин директор В. Г. Николаев томилогдонхой. Тус университет гурбадахи жэлээ хүдэлнэ. Университедэй шагнагшад нёдондо хүгжэмэй искусстватай танилсаа һэн. Мүнөө жэлдэ театральна искусство шудалаа. Эндэхи университедтэ ехэнхидээ соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлдэг гээшэ.

Соёл болбосоролой арадай университедүүд саашадаа бүри олошорхоор хүлеэгдэнэ. Буряадай АССР-эй Соёлой министерствын хараалһанай ёһоор, һуралсалай шэнэ жэлһээ Хэжэнгын, Хойто-Байгалай, Яруунын, Ахын аймагуудта соёл болбосоролой арадай университедүүд нээгдэхэ юм. Ямаршье наһанай хүн нимэ университедтэ һурахадаа, өөрынгөө ниитэ болбосоролые дээшэлүүлхэ аргатай гэжэ хэдэн жэлэй дүршэл харуулна бшуу.

Г. ЧАЙКИНА,
Культурын министерствын хүдэлмэрилэгшэ.

ХИЛЫН СААНАҺАА

телефон-телеграф-радио

СОФИ

ХАРИЛСААГАА СААШАДАНЬ ХҮГЖӨӨХЫН ТҮЛӨӨ

ТАСС

Экономическа ба эрдэм, техникын харилсаанай талаар Советскэ Союзай, Болгариин правительствануудай хоорондын комиссиин 17-дохи сесси эндэ дүүрэбэ. 1976—1980 онуудта арадай ажахын түсэбүүдые табиха, транспортна харилсаа холбоо үргэдхэхэ, Болгарида баригдажа байһан хэдэ хэдэн промышленна барилганууда Советскэ Союзай эртэһөө техническэ туһа хүргэхэ асуудалнууд заседани дээрэ хаража үзэгдэһэн байна. Хоёр ороной хоорондо худалдаа наймаа хүгжөөхэ тухай хэлсээнэй ямараар бэелүүлэгдэжэ байһые зүбшэн хэлсэбэ.

1976—1980 онуудта машина бүтээлгын, химическэ ба фармацевтическэ промышленностиин һалбаринуудай үйлэдбэрике тусхай шэглэлтэй болгохо, томодхохо тухай, атомна электростанцинуудай түхеэрэлгэнүүдые бүтээлгэдэ харилсаа холбоо тогтоохо тухай СССР-эй ба НРБ-гэй хоорондын хэлсээнүүдтэ заседаниин үеэр гар табигдаһан байгаа.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо М. А. Лесечко — Совет делегациие, НРБ-гэй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо К. Зарев заседани дээрэ Болгариин делегациие толгойлбо.

ХЬЮСТОН

Ниидэлгэ дүүрэжэ байна

ТАСС

Замбуулин дайдада хэгдэһэн совет-америкаи хамтын туршалга дүүрэжэ байна. «Аполлон» гэжэ онгосо июлиин 25-да Москвагай сагаар 00 час 18 минутада Гавайн арлнуудай оршондо уһан дээрэ бууха ёһотой гэжэ американ талаһаа хамтын ниидэлгын халаанай хүтэлбэрилэгшэ Ф. Литтлтон июлиин 24-дэ үнгэргэгдэһэн пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ. «Аполлоной» экипаж ниидэлгын түгэсхэлэй шатые һайнаар үнгэргэжэ, уһан дээрэ буухаар бэлэн байна.

Т. Стаффорд, В. Бранд, Д. Слейтон гэгшэд Газарта буулгахаар онгосоёо бэлдээд, удаань замаа хубилгаһан байна.

Экипаж научна хэдэ хэдэн туршалга хээ. Газарай нюруугай элдэб участогуудые астронавтнууд адаглан хараба.

Бүхы юумэн һайнаар үнгэржэ байна гэжэ Ф. Литтлтон пресс-конференци дээрэ мэдүүлбэ. Онгосын бууха газарта сагай уларил таарамжатай һайн байна.

ЛИССАБОН

Португалидахи байдал

ТАСС

Португалиин шэнэ правительство бүридүүлхэ зорилготойгоор премьер-министр Васку Гонсалвиш зүбшэлэлгын хөөрэлдөөнүүдые хэжэ үргэлжэлһөөр. Национальна нэгэдэлэй шэнэ правительство дары эмхидхэн байгуулха шухала гэжэ тэмдэглэхэ зуураа, революциин туйлалтануудые хамгаалха хэрэгтэ шууд сэхэ, һэримжэтэй байхыень Португалиин бүхы хүн зониие уряалба.

Революционно Соведэй пленарна заседани болобо. Орон доторхи политическэ байдал, мүн Анголодохи байдал хаража үзэгдөө.

Португалиин зарим районуудта ниитын гурим эбдэгдэнэ, түрүү үзэлтэй политическэ партинуудай нютагай эмхинүүдэй байшан гэрнүүдтэ зэрлиг бүдүүлигээр добтолго хэгдэнэ гэжэ Революционно Совет тэмдэглэһэн байна.

БУХАРЕСТ

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ЗОРИЛГОНУУДЫЕ ЗҮБШЭН ХЭЛСЭБЭ

ТАСС

1971—1975 онуудай түсэбтэ табан жэлэй даабаринуудые дүүргэлгэдэ румын арадай туйлаһан амжалтанууд тухай, табан жэлэйнгээ түсэбые хэдэ хэдэн предприятинуудай, һалбаринуудай болзорһоонь урид дүүргэһэн ушар ерэхэ табан жэлдэ Румыниин арадай ажахые хүгжөөхэ түсэбүүдые бодото дээрэнь амжалтатайгаар бэелүүлхэ арга олгоно гэжэ РКП-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, СРР-эй Президент Н. Чаушеску РКП-гэй ЦК-гай, Экономическа болон социальна хүгжэлтын Дээдэ Соведэй нэгэдхэгдэһэн пленум дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ. Ерэхэ табан жэлдэ дунда зэргээр жэл бүхэндэ национальна олзо доход — 10,5, промышленна бүхы продукци — 11,2 хүн зоной олзо доход 6,5 процентээр дээшэлхэ байна.

Һаяхан Румынида болоһон ехэ үерэй хойшолонгуудые дары түргөөр зайсуулха шухала гэжэ Н. Чаушеску тогтон хэлэбэ.

Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ-Европын зүблөөнэй гурбадахи шата 3 шахуу жэл соо зүблөөнэй хүдэлмэриин үеэр туйлагдаһан амжалтануудые улам батадхаха ёһотой гээд Н. Чаушеску гадаадын политическэ асуудалнууд тухай тогтон хэлэхэдээ тэмдэглээ.

СОФИ

БКП-гэй ЦК-гай ПЛЕНУМ

ТАСС

Болгариин Коммунис партиин Центральна Комитедэй пленум июлиин 22—23-да Софида болобо.

БКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, БКП-гэй ЦК-гай секретарь А. Лилов түсэбтэ долоодохи табан жэлдэ, мүн 1990 он хүрэтэрхи үе соо эрдэм, техникэ хүгжөөхэ гол хараа шэглэлнүүд тухай элидхэл хээ. БКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, НРБ-гэй гадаадын хэрэгүүдэй министр П. Младенов байгша оной түрүүшын хахад жэлдэ парти ба гүрэнэй бэелүүлһэн гадаадын политическэ ажал ябуулга тухай мэдээсэл хэбэ.

БКП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, НРБ-гэй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Т. Живков пленум дээрэ түгэсхэлэй үгэ хэлээ.

Түсэбтэ долоодохи табан жэлдэ, мүн 1990 он хүрэтэрхи үе соо эрдэм, техникэ хүгжөөхэ гол хараа шэглэлнүүд тухай БКП-гэй ЦК-гай тезисүүдые пленум баталаад, партиин ба гүрэнэй гадаадын политическэ ажал ябуулга тухай тогтоол абаба.

Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ-Европын зүблөөнэй Хельсинкидэ болохоёо байгаа түгэсхэлэй шатые БКП-гэй ЦК һайшаагаа.

КАИР

А. САДАДАЙ ҮГЭ

ТАСС

АРЕ-гэй президент А. Садат Египедэй Араб социалис союз гэдэг бүгэдэ ниитын национальна конгресс дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Синайн хахад аралда ООН-ой онсо хүсэнүүдэй байлгые һэргээхэ гуйлтатайгаар ООН-ой Аюулгүйн Соведэй Египедтэ хандаһан хандалгые ороной хүтэлбэрилэгшэд зүбшэн хэлсэжэ байна, тиин һаяар энээндэ харюу үгэхэ юм гэжэ мэдүүлээ.

Эндэхи байдалые гуримшуулхын тула ООН-ой онсо хүсэнүүд эндэ байлгагдаха ёһотой гээд А. Садат хэлэбэ.

Сүлөөрэлгын дайн үшөө дүүрээдүй байһаар гэжэ президент хөөрөөгөө үргэлжэлүүлбэ. Хүсэн түгэс национальна арми саг зуураа бэшэ, харин хододоо байха ёһотой.

1952 оной июлиин 23-ны революци ехэ удха шанартай байна гэжэ А. Садат тэмдэглээ. Оронойнгоо социальна байдал һайжаруулха, экономико хүгжөөхэ шухала.

МЕХИКЭ

МЕКСИКЫН КОМПАРТИИН ЦК-гай ПЛЕНУМ

ТАСС

Мексикын Коммунис партиин ЦК-гай пленум эндэ болобо. Партиин ээлжээтэ XVII съездэ бэлдэхэ зорилгонуудые тэрээндэ хабаадагшад хараалһан байна. Латиин Америкын ба Кариб ска бассейнэй оршондохи оронуудай Коммунис партинуудай һаяхан Гаванада болоһон зүблөөндэ хабаадагша МКП-гэй делегациин тоо соое эдэнэр һайшааба.

Португалитай һанал нэгэтэй байһан тухай тусхай тогтоол пленум абаһан байна. 1974 оной апрелиин 25-да Португалида эхилһэн революционно хүгжэлтые Мексикын коммунистнууд бүрин дэмжэнэ гээд энээн дотор хэлэгдэнэ. Имагтал демократическа бүхы хүсэнүүдэй нэгэдэл Португалиин арадай революционно туйлалтануудые хамгаалжа, хүгжөөжэ шадаха байна.

ПАРИЖ

«ЭНЭ ШИНИИ ПАРТИ, НҮХЭР!»

ТАСС

Һүүлэй жэлнүүдтэ Франциин Коммунис партиин зэргэ улам үргэдэжэ байна гэжэ ФКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ФКП-гэй ЦК-гай секретарь Андре Вьеге «Юманите» газетэдэ толилуулһан «Энэ шинии парти, нүхэр!» гэһэн гаршагтай статья соогоо бэшэнэ.

1972 ондо 48.057, 1973 ондо — 62.218, 1974 ондо 85.259 хүн ФКП-гэй зэргэдэ ороһон байна. Энэ жэлдэ 100 мянган хүниие Коммунис партиин зэргэдэ абаха гэһэн зорилго урдаа табин хайбди гэжэ А. Вьеге тэмдэглээ.

Франциин ажалшадта ФКП шухала хэрэгтэй байна. Эгээл иимэһээ Франциин Компартиин гэшүүдэй тоо улам ургажа байна бшуу. Предприятинуудта коммунистнуудай ажал ябуулгые үргэдхэхэ гээшэ шухала удха шанартай гэжэ Компартиин хүтэлбэрилэгшэд тоолоно гээд энэ статья соо хэлэгдэнэ.

ЛОНДОН

ЛУИС КОРВАЛАНАЙ БЭЕ АЮУЛДА ОРОНХОЙ

ТАСС

Чилиин Коммунис партиин Генеральна секретарь Луис Корваланай бэе аюулда ороод байнхай, Сантьягаһаа абтаһан мэдээсэлнүүдэй ёһоор, үлэн хооһоор байлгаха, тэрээндэ медицинскэ туһа хүргэлгые хорихо гэһэн захиралта Луис Корваланай һаяхан асарагдаһан «Трес-Аламос» гэжэ концлагериин начальник, полковник Пачеко хүдэлмэрилэгшэдтөө үгөө гэжэ «Морнинг стар» газетэ бэшэнэ. Бишыхан, сэбэр агааршье ородоггүй, бүглүү харанхы, түлигдэдэггүй таһалга соо Л. Корваланиие байлгана. Концлагерьта хаагдагша үлэсхэлэн хооһоор байлгагдна.

Долоон хоногой нэгэ дахин тэрэниие камераһаа гаргана. Бобово ургамалай талха һамарһан нэгэ табаг уһан шүлэ, хоёр аяга хүйтэн сай, зүһэм хилээмэ сүүдхэдээ Луис Корваланда үгтэнэ.

Энээнһээ уламжалан, Чилиин арадай үнэн сэхэ хүбүүн, патриот-коммунистын бэе һүүлэй үедэ ехээр муудаа гээд «Морнинг стар» тэмдэглэнэ.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

ГАЗОПРОВОДОЙ БАРИЛГАДА

БУДАПЕШТ. «Оренбург — СССР-эй баруун хилэ» гэжэ уласхоорондын газопроводой барилгада ошохо Венгриин хүдэлмэришэдэй түрүүшын бүлэгые үдэшэлгын баяр ёһолол эндэхи Парадуудай талмай дээрэ болобо.

70 хүнһөө бүридэһэн энэ түрүүшын бүлэгтэ ороной барилгын олон эмхи зургаануудай эгээл бэрхэ мэргэжэлтэд оролсоно. Венгриһээ бүхыдөө 3 мянган мэргэжэлтэд газопроводой барилгада хабаадаха юм.

ЖЭЛДЭЭ 1600 МЯНГАН ПАССАЖИР

ПРАГА. «Чехословакие аэролиний» гэжэ компаниин орон доторхи ба уласхоорондыншье харгынууд бүхыдөө 100 мянган километрһээ дээшэ болонхой. Тус компани агаарай совет онгосонуудаар хангагданхай юм. Тэдэ 1600 мянган хүниие ба хэдэн олон тонно ашаа агаарай замаар жэл бүри зөөдэг. Гэхэтэй. хамта ,тус аэролиниин ашаанай эрьелтэ бүри үргэдэжэ, ЧССР-эй хариин оронуудһаа самоледуудай ерэлгэ олошоржо байна.

АВТОТРАНСПОРТЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ ҮДЭР

УЛААН-БААТАР. Июлиин 25-да МНР-эй автомобильна транспортын 50 жэлэй ой гүйсэһэн байна. Ойн баярайнгаа вахтада жагсаһан автотранспортна эмхи зургаанууд жэлэй түрүүшын хахадай түсэбтэ даабаринуудые үлүүлэн дүүргээ; 13 мянган ажалшан табан жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид бэелүүлһэнээ мэдүүлээ.

Монголой автомобиль хүгжөөлгэдэ Советскэ Союз ехэ туһа хүргэдэг байна. Советскэ Союзай техническэ туһаламжаар Монголой Арадай Республикада асфальт, бетон үйлэдбэрилгын, автомобильнуудые заһабарилгын заводууд, харгынууд болон хүүргэнүүд баригдана.

ҺАЙШААМА ДҮНГҮҮД

БЕРЛИН. Республикын арадай ажахые хүгжөөлгын жэлэй түрүүшын хахадай түсэб бүхыдөө дүүргэгдэһэн. зарим гол һалбаринуудта үлүүлэн дүүргэгдэһэн байна гээд ГДР-эй статистическэ управлениин мэдээсэл соо тэмдэглэгдэнэ. Национальна олзо, үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхидэ орходоо, 5,5 процентээр дээшэлээ. Харин промышленна үйлэдбэри 6,8 процентээр ехэ болоо. 700 миллион маркын сэнтэй продукци түсэбһөө гадуур үйлэдбэрилэгдөө. Промышленностьда ажалай бүтээсэ 6,7 процентээр ургаа.

КУБЫН ЭХЭНЭРНҮҮДЭЙ ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ

ГАВАНА. Кубын эхэнэрнүүд федерациингаа зэргые олошоруулан, Уласхоорондын, эхэнэрнүүдэй жэлые тэмдэглэжэ байна. Ороной эгээл олон тоото эмхи болохо энэ федерацида мүнөө 2 миллион эхэнэр тоологдоно. Кубын эхэнэрнүүдэй федерациин мүнөө боложо байгаа секретариадай тэмдэглэһэнэй ёһоор, үнгэрэгшэ жэлэй ноябрьда болоһон ФКЖ-гэй II съездһээ хойшо 120 мянган эхэнэр тус эмхидэ ороһон байна.

Даши ДАМБАЕВ

ШЭНЭ ШҮЛЭГҮҮДҺЭЭ

«Сэлэнгэ». «Улаан-Үдэ», «Согто-Хангил», «Хабарай дуун», «Хани барисаанай дуун», «Залуушуулай марш», «Алтанхан дэлхэйдэ түрэһэмни», «Түрүүшын дуран», «Уянхан гараараа хүзүүдээд», «Ленин тухай дуун» гэхэ мэтэ дуунуудые мүнөө хүн бүхэн сээжээр мэдэхэ, сэдьхэлэй гүнзэгыһөө аялгалан дууладаг болонхой. Эдэ дуунуудай автор поэт Даши Дамбаев һүүлэй гурбан жэлэй туршада «Шүлэг наһан» гэһэн ном бэшэжэ дүүргэбэ.

Даши Дамбаевай шэнэ шүлэгүүдые үргэн ниитэ уншагшадай һонор анхаралда табинабди.

***

Ракетын хурдаар жэгүүртэһэн юртэмсэ
Радио долгёорш, экран дээрэш юрьенэ.
Бүмбэрсэгөө нюдөөрөө сэгнэн шэртэжэ,
Бүгэдэ зоной ухаан һэргэн дэгжэнэ.
Табатай багые жаахан гэһээш, ухай,
Табан түбиеэ дууһыень тооной танинхай.

Үдэр бүри гайхал түрэн ажаһуухаа,
Үхибүүн мэтээр юумэн бүхэниие анхархаа —
Үглөөнэй газетэ, шэнэ ном руу алгадгүй
Үсэдөөр шагаан һонирхохо, заншал бии.
Үндэр һайхан байдалаймнай тус ёһон
Үе сагаймнай гол шэнжэ болоһон!

«Дайнай үүлэн дахяад дэлхэйе бү хушаг,
Дандаа хүнүүд эбэйл түлөө хамтараг,
Гэрэлтэ наран доро амгалан байдал мандаг!»
Гэһэн гансал хүсэл һанал зүрхэн соо
Аялгатан ирагуу дуугаар соностоод,
Агаар арюун, ажал хэрэг солгёон.

*

Сэмүүн байдал соо
дүжэржэ.
Тэнюун болохо хүсэлгүйб.
Тэршээ солгёон сэдьхэлни
Эршээ хэзээш бү һүнэг!

Архяар сэнгэн жаргажа,
Тархяа гээһэн зарнмантай
Алган дэлхэйн
һүүдэршүү
Амитан болохо һаналгүйб.

Саһан, бороо, мүндэр
соо
Наһан мэнни тэмсэжэ,
Хүн солото замайнгаа
Гүн удха бэдэрнэ.
Түхэл шарай, шэнжыем
Үхэл буляан абахагүй:
Дүншүүр, түмэн
жэлнүүдэй
Түлхюур гартаа
баринхайб.

Хайрын дууе дуулажа.
Байрон, шамда дурланаб:
Далай ехэ ажабайдал
Намай дуудан даллана.

*

Үдэр бүхэндэ
Үхибүүн мэтээр
ажабайдалые энхэржэ,
үргэлжэ хүхюун ябаа һаа.
ямар гоё һэм!

Зүгөөр. бидэнэр
Зүб харгы наһан соогоо
бэдэржэ,
Зүрхэеэ тэбэрин дан
эртүүр
хүйтэршэдэг муутайбди.

Бодол түгэс
Бодото хүн тэмсэлэй тут
үргэжэ,
Боро жиирэй юрьсэндэ
дарагдаха ёһогүй!

*

Зургаа мянган зай модо
Хургаа даран тоолошогүй.
Шиидэн хахасаа
шамтайгаа
Ниидэн гэнтэ золгошогүй.
Холын Москва һанагдан,
Солын дуудан жэрьенэ.
Есенин шэнгеэр гуниглан,
Ехээр шамаяа сэдьхэнэб.

*

Сэлэнгын сэсэгтэ эрье
дээр
Сэдьхэжэл шамаяа
һуухадам,
Сэнгүүхэн наһыем
һануулан,
Сэнхирхэн урасхал
мирална.

Гэрэлтэн бурьялһан
долгнидонь
Сэгээнхэн шарайеш
һэргээжэ,
Дуулимхан дайдынгаа
һайханда
Дуулажал шамаяа
дурсанаб.

Дангиның уяхан
гарнуудаар
Дахинаа намаяа хүзүүдэн,
Сэлмэгхэн нюдэеэ
уһатуулан,
Сээжэндэм нэнгэжэ
байһаншуу.

Сэлэнгын сэсэгтэ эрье
дээр
Сэдьхэжэл шамаяа
уярнам.
Айдархан дүрсыеш
зураглан.
Арюухан урасхал
мэлмэрнэ.

*

Юундэш дууша заяатай
Юртэмсэдэ түроебиб?
Аялга болон бүрилдэн.
Ашаан шэнгеэр хүндэрһэн
Али олон бодолһоо
Зантагархан толгоймни
Залхуурангяар манарна.
Юрэ бусын юрьсэн соо
Юугээш бэдэрэн. интэрээ
Һанаан үнөөн болоһыем
Һайхан һаруул
сэдьхэлтэн
Һанаха гү даа, үгы гү?
Али зарим хүдхэшүүл
Алтан ганса нэһыем
Адаг муугаар дурсажа,
Сэсэг набша намаа соо.
«Сэлэнгэ», «Байгал»,
«Одон» соо
Сэнгэжэл. ябаһан гайхал
гээд,
Сэржэмдэжэ һууха гү?
Үгышье һаа— залуу үе
Үгэ бүхэниием сэдьхэжэ,
Үндэр гэгээн поэзиин
Үнэн замаар дабшаһыем
Сэсэн һонор ухаагаар
Сэгнэжэшье магадгүй.

„БАЙГАЛ“ ЖУРНАЛАЙ ЭЭЛЖЭЭТЭ НОМЕР

Буряадай АССР-эй Уран зохёолшодой холбооной үмэнэһөө хоёр һарадаа нэгэ удаа гарадаг «Байгал» гэжэ уран зохёолой олониитэ—улас түрын журналай гурбадахи номер буряад хэлэн дээрэ барлагдан хэблэгдэжэ, уншагшадта эльгээгдэбэ.

Хэнэйшье мэдэһээр, майн 24-дэ совет үеын агуу уран зохёолшо Михаил Шолоховой түрэһөөр 70 наһанай ойе манай ороной олониитэ үргэнөөр тэмдэглээ һэн.

Журналай энэ номер «М. А. Шолоховой 70 наһанай ойдо» гэһэн гаршагаар нээгдэнэ. Совет үеын агууехэ уран зохёолшо тухай манай ахамад зохёолшодой нэгэн Чимит Цыдендамбаев томохон статья энэ номерто бэшээ. Мүн эндэ М.Шолоховой «Сэсэгтэ номин тала» гэһэн рассказ толилогдоо. Энэ зохёолые Абида Содномов буряад хэлэн дээрэ оршуулаа.

«Агуу Илалтын 30 жэлэй ойдо» гэһэн гаршаг доро Цыден-Жап Жимбиевэй, Цокто Номтоевой, Алексей Улановай шүлэгүүд, А. Платоновой рассказ, С. Дугароной, Вл. Галсановай очеркнууд толилогдобо.

Ростов-на-Дону хотодо ажаһуудаг поэт Виктор Стрелков Байгал-Амарай түмэр замай барилгашадта айлшалжа ерэһэн юм. Бусаха замдаа энэ нүхэр Улаан-Үдэ хотодомнай буугаа һэн. «Амар мэндэ, агуу БАМ!» гэһэн тэрэнэй тэмдэглэл энэ номерто толилогдобо.

Буряадай арадай поэт Николай Дамдиновай «Хабарай түүдэгүүд», поэт Цыдып Жамбаловай «Дуһалнууд» гэжэ поэмэнүүд уншагшадай анхаралда табигдана.

«Төөригдэһэн хуби заяан» гэжэ трилоги, олон повесть, пьесэнүүдэй автор Даширабдан Батожабай «Уулын бүргэдүүд» гэжэ роман бэшэжэ дүүргэнхэй. Тэрэ зохёолойнь табан бүлэг энэ номерто үгтөө.

Манай корр.

БАХЫН ДУУН

Үбөөлжэн үбөөлжэн
гэлсэгшэлтэ,
Үбэл зандаа байгша лэ.
Хүхы хүхы тэлсэгшэлтэ,
Хүйтэн закдаа байгша лэ.
Балхагархан бахатнайл.
Бааг-баагхан дуулажа.
Хүхэ ногоо ургуулнаб.
Хөөһэтэйхэн айрагытнай
уулганаб.

Түргэ түргөөр, нэгэ амяар, тодо хурсаар хэлэгдэхэ үгэнүүд:

Тэрүү тэрэ
Тарбагатын талада
Табан тарбаган
Таран бэлшэжэ ябанал.
Ягаа тарган
Табан тарбаган
Таран бэлшэжэ
Ябана гээшэб!
Таб дээрэнь буужа.
Табуулайень барижа,
Таамаг нюусыень
Тайлбарилжа туршаябди.

Б-М. ДЫШИНОВ.

ТОЛИ

АЛАСАЙ ЗАМ УРЯАЛНА

УРИ унажа, уула хадын оройгоор уняар татан манаржа эхилхэ үеэр хүн бүхэнэй сэдьхэл ямаршьеб таагдашагүй мэдэрэлдэ эзэлэгдэн, алас холын аянай зам уряалдаг. Хүхын дуута һүнинүүдэй эхеэр энэ мэдэрэл бүри хүсэтэйгөөр орьёлон, хүдөө тала, уула хада аласай холо руу дуудадаг.

Хаана холын хото городууд, оронойгмнай түүхэдэ алдараа бэшүүлһэн газарнууд, габьяата хүнүүдэй түрэл нютагууд хүнэй сэдьхэл хүлгүүлэн, һонирхолой дүлэ бадаруулан, суранзатан татажа байдаг.

Туризм. Француз хэлэнһээ абтаһан энэ үгэ хадаа зүбөөр амарха зуураа юумэ мэдэжэ абаха аяншалга гэһэн удхатай. Жэл бүхэндэ манай орон дотор туристнарай тоо олон боложол байнхай. Энэ хадаа нэгэ талаараа манай ажалшадай ажабайдалай хараа байса һайжаржа байһые гэршэлнэ бшуу. Баян дэлгэр байдалтай хүдэлмэришэд, таряашад сүлөөтэй сагаа, амаралтынгаа үеые зүбөөр, туһатайгаар үнгэргэхэ, һайнаар амарха, захагүй уужам оронойнгоо ажабайдалтай, гоё һайхан байгаалитай дүтөөр танилсахые эрмэлзэнэ.

Ажалшадай сүлөөтэй сагые зүбөөр эмхидхэхэ, тэдэнэй аяншалгые гуримшуулха, эрилтэнүүдыень али болохоор хангаха талаар горитой ажал ябуулагдажа байдаг. Туризм ба экскурсиин талаар Буряадай областной Совет ехэ оролдолго гарган, һонирхолтой аяншалгануудые эмхидхэнэ.

— Баатар хотонуудаар, союзна республиканууудаар, Карпадай ба Кавказай уула хадануудаар хүнүүд тон ехээр һонирхоно, — гэжэ туризм ба аяншалгын талаар областной Советэй түрүүлэгшын орлогшо В. И. Владимиров хөөрэнэ, — Ургенч — Самарканд — Бухара — Ташкент гэһэн маршрудаар олон хүн аяншалха дуратай. Тэдэнэй эрилтые хангаха гэжэ бидэ оролдонобди. Баруун Украинаар, Карпадай хадануудаар, Т. Шевченкын ябаһан нютагуудаар олон хүн аяншалаа. Тиихэдэ Грузи, Теберда, Кабардино-Балкари болоод Кавказай аршаануудта хэдэн олон зуугаад туристнууд ошоһон байха юм.

Жэл бүхэндэ хэдэн турпоезднууд эмхидхэгдэдэг. Энэ зун туристнуудай 9 поезд эмхидхэгдэн ябуулагдахаар хараалагданхай. Эдэнэй 4 поезд оронойнгоо баруун хизаараар ябаад ерээ. Тэдэнэр Киев, Бердянск, Свердловск, Москва, Ленинград, Ярославль болон бусад хотонуудаар аяншалаа. Мүнөө үедэ 2110 хүн аяншалжа ерэнхэй. Тиихэдэ тусхай 76 бүлэгүүд эмхидхэгдэжэ байнхай, тэдэнэй 43-ниинь үхибүүдэй юм.

Манай Буряад оронойгмнай гоё һайхан байгаали, уула хадалиг Ахын аймагай орьёл шобхо оройнууд, Түнхэнэй саһата мундарганууд, Баргажанай заповедник тухай суу үнинһөө холшо таранхай. Номин сэнхир Байгалай эрьедэ амархаяа, ногоон тужын дундуур аяншалхаяа, республикымнай габшагай алхамтай, мүнөө үеын ажабайдалтай танилсахаяа олон мянган туристнар ерэжэ байдаг.

«Байкальский прибой», «Коготкель», «Максимиха», «Сурхайта нуур» гэһэн турбазанууд манай республикада байгуулагданхай. Мүнөө үедэ «Максимиха» турбаза дээрэ 200 гаран хүн амаржа байна. Эдэнэр Москва, Ленинград, Омск, Барнаул, Ригэ, Мурманск, Владивосток хотонуудһаа ерэһэн ажалшад. Зунай үе соо иимэ 25 бүлэг туристнууд эндэ ерэдэг. Бүхыдөө республикадамнай зун соо 12—13 мянган туристнууд областной Советэй шугамаар ерэдэг байха юм. Тиихэдэ 8—10 мянган хүнүүд өөһэдөө ерэдэг. «Максимиха» турбаза Байгалай эрье дээрэ Баргажанай ой тайгын эгээл һайхан булангуудай нэгэндэ оршодог. Туристнуудай эрилтэ хангаха бүхы хэрэгсэлнүүд эндэ бии. Туристнууд онгосоор тамардаг, Максимиха горхоной эхин өөдэ табан үдэрэй аяншалга хэдэг юм.

859-дэхи маршрудаар ябаһан туристнууд Сурхайта нуур ошожо амардаг. Эндэ амарха зуураа тэдэнэр Новоселенгинск ошожо, декабристнуудай хүүр харадаг, украин гетман Д. И. Многогрешный, А. С. Пушкинай үбгэн эсэгын эсэгэ болохо генерал-анщеф А. П. Ганнибалай сүлэлгэдэ ябаһан газарнуудтай танилсадаг.

Манай республикада аяншалагшадай тоо жэл бүхэндэ айхабтар түргэнөөр олон боложо байна. Энэ олон туристнуудые хангалгые һайжаруулха талаар яһала ехэ юумэн хэгдэжэ байнхай. «Баргажан» гэһэн шэнэ гостиница баригданхай. «Максимиха», «Байкальский прибой» турбазануудта түхэреэн жэлдэ хүдэлмэрилхэ шэнэ комплекснуудай барилга хараалагдажа байнхай.

Баян байгаалиин үнгэ будаг наадые, ан амитадай байдал хар жа ябахадаа хүнэй һанал урм шан, хүн бодолоор һайхан, сэдь лээр сэбэр болодог гэжэ мэдээжэ Гэбэшье байгаалиин һайханиие х ран баясажа ябаа аяншадай ду да элдэб хүнүүд дайралдада Бургааһа модо хухалхаһаа эх лээд, ой модоной дунда ошотоһо түүдэгээ унтараангүй орхёод ябадаг хүнүүдшье байдаг. Эдэ зо ааша тухай оло дахин бэшэгдэдэ, хүмүүжүүлхы хүдэлмэри ябуула дадаг гээшэ ааб даа.

Аяншалга. Соносоходо зо энэ үгэ, эршэтэ ажалай һүүлээ амарха, шэнэ хүсэ орохо, шэ юумэ мэдэжэ абаха, сэдьхэл бодо лоор баян болохо гэһэн түмэн хү нүүдэй хүсэл эрмэлзэл харуулна. Сэнхир аласай холын аян замда зоригшодто һайн һайханиие хүсэе.

Б. БАТОЕВ.

Зулгы намжаа зунай халуунда аяншалжа ябахада хэды шэнээн туһатайб. Хизаар оронойнгоо үзэсхэлэнтэ гоё байгаалиие хужарлан хаража, нюуса баялигыень мэдэжэ абана бшуу. Байгал далайн эрьедэ майхан татанхай, хэды үдэрэй туршада амархаа түхеэрһэн эдэ басагад юун тухай бодоно хаб?

П. БУРМАКИНАЙ фотоэтюд.

Сергей МИХАЛКОВ

АБААХАЙ ХАМУУР ХОЁР

(Басни)

Айлай гэртэ нэгэ
бүдүүзгэй
Абаахай ажаһууһан гээ.
Ямарш шумуулай
ниидэхэгүйгөөр,
Яажаш мүлхижэ
гарахагүйгөөр,
Гүльмэ-шүлһэеэ гэрээр
дүүрэн
Гүрэхэ, хүрмэхөө һанаа
һэн.
Хэдэн хоногто Абаахай
Хамгүй оролдон ажаллаа.
Халэшэгүй бүхэ урьха
Хэжэ, бүтээжэ шадаа.
Нээлгэтэй сонхоор ороһон
Нэгэш шумуул гарахагүй.
Абаахайн шүлһэндэ
баригдан,
Ами наһантаяа
хахасахал!
Гэбэшье бүхы юумэн
Гэнтэ хубилха
табисууртай!
Хараһаар байтарнай гэртэ
Хамуур оробо тон ууртай.
Хана уняае, углууе
Хамаад, хамаад орхибо.
Үлхөө шүлһэ-гүльмые
Үгы болгон таһалба.
Тэрзэгэр бүдүүзгэй
Абаахайе
Тэндэнь низа татаба...
Үшөө нэгэ Абаахай мүнөө
Үдэр һүнигүй гүльмэ
гүрөө.
Абаахайн шүлһэн үгы
хэгдэхэ...
Алда Хамуур олдохо!

Гунга ЧИМИТОВ буряадшалба.

Балшар багадаа оршон тойрониие һайхашаан хаража, гайхаха нэгэ жаргалтайбди. Энээхэн хүбүүхэй хуһан модоной нюусые мэдэхэ һаналтай, бодолгото болонги шэртэнэ. Холтоһон гү, али үйһэн гү? Таагдашагүй жэгтэйл даа.

Д. БАЛДАНОВАЙ фотоэтюд.

Б. НАМСАРАЙН.

НАРАН—БУЛАГ

Хонин һүрэгэй хотолон бэлшэдэг
Хорин эхитэй Наран-Булаг,
Хабар сагай хуурай үедэ
Хужар марсаар тооһорнош.
Адуун һүрэгэй атарлан бэлшэдэг
Арбан эхитэй Наран-Булаг,
Аадарта зунай найртай үедэ
Ая гангаар хангалтанаш!

Наян һүрэгэй таран бэлшэдэг
Найман эхитэй Наран-Булаг.
Намар сагай намжаа үедэ
Нара ногоо татанаш!
Үхэр малай тиирэн бэлшэдэг
Урагшаа эхитэй Наран-Булаг,
Үбэл сагай хүйтэн үедэ
Үүлэн бордоһоор дэлһэтэнэш!

МОСКВАГАЙ КИНОФЕСТИВАЛИИН ШАГНАЛНУУД

Хоёр долоон хоногой туршада Москва хотодо уласхоорондын юһэдэхи кинофестиваль боложо үнгэрбэ. Энэ ехэ һайндэртэ 100 гаран ороной киноискусствын 1300 гаран ажал ябуулагшад суглараа. Июлиин 23-да кино харалгын дүнгүүд мэдээжэ болобо.

Дүүрэн метражна уран һайханай фильмүүдэй конкурсын жюри гурбан алтан шан олгобо. Ямар фильмүүд энээндэ хүртөөб гэбэл, Польшын «Обетованная земля» (режиссерынь Анджей Вайда), Совет «Дерсу Узала» (режиссерынь Акира Куросава) болон итальян «Мы так любили друг друга» (режиссерынь Этторе Скола) гэһэн зохёолнууд болоно.

Гурбан фильм мүнгэн шанда хүртөө: Индиин «Хор» (режиссерынь Мринал Сен), Чехословакиин «У моего брата отличный братишка» (режиссерынь Станислав Стрнад). Перугэй — «Силы земли» (режиссерынь Бернардо Ариас).

«Год затмения солнца» гэһэн монгол (режиссерынь Жамиан Бунтар), «Незавершенное предложение» гэһэн венгер (режиссерынь Золтан Фабри) фильмүүд жюрин тусхай шангуудта хүртөө.

Эхэнэрнүүдэй рольнуудые эрхим һайнаар гүйсэдхэһэнэйнгөө түлөө Харриет Андерсон («Белая стена», Швеци). Фатима Буамари («Наследие», Алжир) гэгшэд шангуудта хүртэбэ. Мигель Бенавидес («Другой Франциско», Куба), Георгий Георгиев-Гец («Крестьянин на велосипеде», Болгари) гэгшэд эрэшүүлэй рольнуудые һайнаар гүйсэдхөө гэжэ тоологдобо.

Тиихэдэ Сириин «Кафр Касем» (режиссерынь Бурхан Алавийа), Югославиин «Ужицкая республика» (режиссерынь Жика Митрович), ДРВ-гэй «Девочка из Ханоя» (режисерынь Хай Нинь), Японой «Крепость из песка» (режиссерынь Еситаро Номура) гэһэн фильмүүд тусхай дипломуудта хүртөө.

Богони метражна фильмүүдэй конкурсын жюри Венгриин «Героическая симфония» (режиссерынь Илона Колонич) гэһэн фильмдэ алтан шан олгобо.

«Чилийская хроника» (Чилиин патриотическа хүсэнүүд, режиссерынь Эдуардо Лабарка), «Железные дороги» (Великобританиин, режиссерынь Джоффри Джоунз), «Северная надбавка» (ГДР, режиссерынь Карл-Хайнц Мунд) гэһэн фильмүүдтэ мүнгэн шан олгогдоо.

Тиихэдэ «Рыбаки» (Тунис, режиссерынь Хасин Дальдуль), «Учитель Марин» (Болгари, режиссерынь Христо Ковачев), «Шахтерский фильм» (Англи, «Синема Экшн») гэһэн фильмүүд тусхай дипломуудта хүртөө.

Хүүгэдтэ зорюулагдаһан фильмүүдэй фестивалиин жюри дүнгүүдые гаргаба. Францийн «Парад» (режиссерынь Жак Тати) гэһэн фильм алтан шанда хүртөө. «Москва-Кассиопея» гэһэн совет, Болгариин «Ни с кем», Югославиин «Мальчик и скрипка» гэһэн фильмүүдтэ мүнгэн шангууд олгогдоо.

Нилээд олон фильмүүд жюрин тусхай дипломуудта хүртэһэн байна. Уласхоорондын кинопрессын ассоциаци «Дерсу Узала» гэжэ совет фильмдэ өөрынгөө шан олгоо. Тиихэдэ ВЦСПС-эй, СССР-эй Гэгээрэлэй министерствын, СССР-эй Залуушуулай организацинуудай комитедэй, СССР-эй Эб найрамдал хамгаалха комитедэй, СССР-эй Кинематографистнуудай холбооной, СССР-эй Журналистнуудай холбооной, СССР-эй Уран зураашадай холбооной болон бусад ниитын эмхинүүдэй шан болон дипломуудта нилээд олон фильмүүд хүртэһэн байна.

Үдэшэлэн Съездүүдэй ордон соо Москвагай уласхоорондын юһэдэхи кинофестивалиин түгэсхэлэй суглаан болоо.

Конкурснуудай жюрин түрүүлэгшэ — СССР-эй арадай артист, кинорежиссер, С. И. Ростоцкий, СССР-эй арадай артист, кинорежиссер Ролл. Кармен, Социалис Ажалай Герой, уран зохёолшо С. В. Михалков гэгшэд конкурсдо илан гарагшадай нэрэнүүдые соносхожо, хүндэтэ шан болон дипломуудые барюулба.

СССР-эй Кинематографистнуудай холбооной правлениин нэгэдэхи секретарь Л. А. Кулиджанов өөрынгөө холбооной шагналнуудые барюулаа.

СССР-эй Госкиногой түрүүлэгшэ, кинофестивалиин эмхидхэлэй комитедэй түрүүлэгшэ Ф. Т. Ермаш үгэ хэлэбэ.

Энээгээр кинофестиваль дүүрэбэ.

(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда «Һургуулинуудые гүйсэд бэлэн болгохо» — түрүү шэг. Республикын ажал нуудта хонидые зунай бэ шээридэ шахан таргалуулгы хүдэлмэриин ябаса тухай тобшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указууд.

Хоёрдохи хуудаһанда Арадай хиналтын хуудаһан.

Гурбадахи хуудаһанда С. Шопхоевой статья. Москвагай кинофестивалиин шагналнууд. Дэлхэйн оронуудай һонинууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда Субботын галхан.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита.» 10.05 — «Танай гэртэ» — хүгжэмтэ программа. 10.35 — «Үхибүүд — фильм». «Наадан» — уран һайханай телевизионно фильм. 11.40 — 11.50 — Забһарлалга. 11.50 — Кубада арадай буһалгаанай үдэртэ зорюулагдаһан документальна фильмүүдэй программа. 12.30 — Мультфильмнүүд харуулагдаха (үнгэтэ). 13.00 — «Урагшаа, хүбүүд!» (үнгэтэ). 14.00 — Шэнэ һонин. 14.10 — «АБВГДейка» (үнгэтэ). 14.40—«Үглөөнэй почто»—хүгжэмтэ дамжуулга (үнгэтэ). 15.10—«Элүүр энхэ байлга» — эрдэм дэлгэрүүлгын программа. 15.40 — Концерт. 16.00 — «Ан амитадай аймаг». 17.00 — «Странные взрослые»—уран һайханай фильм (үнгэтэ). 18.30 — «Уран зураашад тухай хөөрөөнүүд». Рафаэль (үнгэтэ). 19.00 — «Время». 19.30—19.40 — Забһарлалга. 19.40 — «Нищий студент» — Москвагай Станиславскиин ба Немирович-Данченкын нэрэмжэтэ хүгжэмтэ театрай зүжэг. 21.00 — «Ан амитадай аймаг» (үнгэтэ). 22.00 — «Шанартай эд бараа элбэгээр гаргаха». 22.30 —«Странные взрослые» — кинофильм. 24.00—«Время».

УРДАНАЙ ТААБАРИНУУД

Зуун хара ямаад соо
Зуудаг хара тэхэ.
(Хабшаг, сог).
Айя бүри тэбхэ сай.
(Тогооной барюул).
Эгэшэнь дүүгээ
эрьюулээд, хүсэжэ
ядаба.
(Жороо тэргын
мөөр).
Үндэр хада һүүдэргүй.
(Сонхо).
Һэл-һэл хатараа,
Һэл найман тобшоо
Гээн-гээн хатараа.
(Хониной
хоргооһолхо).
— Тобжогоноохон хүбүүн,
хаанаһаа ерээбши?
—Тоһото өөхэтэһөө ерээб.
—Хушууншни юундэ
тоһогүйб?
—Манай гурим иимэ юм.
(Хониной хоргооһон).
Аяга соо шүдхэр шүхыгөө.
(Жэргэмэлэй
дальбараа).
Хүндыдэ хүүеэ, хүтэлдэ
найгаа.
(Пеэшэнэй утаан).
Ши тэрээ уруунь ошо,
Би энээ уруунь ошоһууб,
Мүлюухэйн газаа
уулзахабди.
(Һэеы гэрэй бүһэ).
Эгэшэ дүү хоёр ээрмэ
сасуу,
(Һэеы гэрэй үүдэн).
Гадиин модон, годиин
модон,
Хорёо модон, хонин,
даахи.
(Һэеы гэр).
Гургалдай урд гээ,
Гурбан хирээ даб гээ.
(Һэрээгээр загаһа
хадхаха).

ШЭНЭ ТААБАРИНУУД

Тэбхэрхэн, тобхорхон,
Бөөмэйлхэжэ орёоһон,
Һайхан хангал үнэртэй,
Һанажа үгэһэн нэрэтэй,
Муухайе сэбэрлэдэг,
Мүнсэгэрхэн болгодог.
(Нюурай мылэ).
Гэдэһэндээ шэрхэгтэй,
Тооһо арилгаха ажалтай.
(Хубсаһанай щетко).
Модоной нимгэн,
Морнной һүүл,
Гоё һайхан хэлбэртэй,
Гургалдай һайхан дуутай,
Номон хабирдаг,
Хуртад хатардаг.
(Хилгааһан хуураар
наадаха).
Тэрмээлжэн түхэлтэй.
Тэрэ дээрэ хүрдэтэй,
Тэжэгэр гэдэһэтэй,
Тээгээд ниидэнхэй.
(Вертолёт).
Хатууда эдьхэһэн хангал
Хабатай бишыхан
амһартатай,
Хажуу таладаа нэрэтэй.
(Одеколон. духи).
Үрэбхиһэн юумэниинь
Тэнсэлгүй шахагдана,
Тэбхэр болоно,
Түмэрөөр хүлигдэнэ.
Хойшоо хаягдана.
(Үбһэ, һолоомо
пресслэхэ).
Халуун орондо үбэлжэдэг
Хойто зүгтэ зуһадаг.
Хуба улаахан зүһэтэй,
Хоёрхоноороо бүлэтэй.
(Ангир).
Үбэл зунгүй һаглуухайнь
Монсоодойхон зүүдхэлтэй,
Монсоодойхон зүүдхэлынь
Торхотойхон эдеэтэй.
(Хуша).

Шог

«ҺҮҮ, БААБГАЙ»

Дайнай һүүлээр һэн ха. Нэгэ ажахыда июль һара соо ехэ суглаан болобо. Зал соо хүн зон дүүрэн. Хойхонуур һууһан бригадирнуудай нэгэн Б. гэгшэ «Һүү, баабгай» гэжэ ехэ шангаар һүхироод, һууриһаа бодоо һэн. Зал соо элидхэл шагнажа һуугаашад ехээр сошоһон, нэгэ зарим айһаншье байгаа.

Элидхэлэй һүүлдэ забһарлал боложо, хүхэ энеэдэн болоо бэлэй. Тэрэ бригадир юундэ һүхирбэб гэхэдэ, үнгэрэгшэ һүни бугын хужарта һуухадам, баабгай модо шулуу нарьюулаа һэн, һөөл айдаһамни хүрөөгээ һэн. Хужарта унтангүй һуужа хоноһон аад, үргэһэн ехээр хүрөөд, дурд гэһэн аад, баабгай үзэжэ зүүдэлбэб гэжэ хөөрөө бэлэй. Манай эндэ баабгай гээшэ хүнэй һүрөө дарадаг ехэл арьяатан ха юм.

Д. ШИРАБОН.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд
г. Улан-Удэ, ул. Ленина 35, телефоны: приемная — 2-54-93, секретарнат — 2-66-76, общественная приемная — 2-56-62.

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров Бур АССР Н-00629. Заказ № 0444